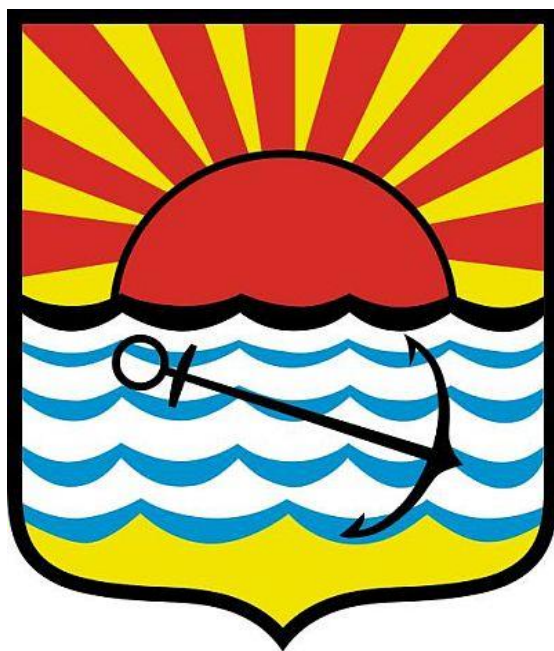

JERZY NEUKAMPF

**PRAWA MIEJSKIE,
POWOJENNE WŁADZE SAMORZĄDOWE
MIĘDZYDROJÓW.
06.10.1945 – 26.06.1950**

„Historia testis temporum, lux veritatis,
vitae memoriae, magistra vitae”

Cicero

MIĘDZYDROJE 2017

SPIS TREŚCI:

1. Wstęp.....	3
2. Ziemie Odzyskane.....	5
3. Pomorze Zachodnie – III Okręg Ziem Odzyskanych i Obwód Uznam-Wołyń.....	13
4. Władze samorządowe Gminy Międzyzdroje – wójtowie.....	22
5. Władze samorządowe Gminy Międzyzdroje – burmistrzowie.....	33
6. Podsumowanie.....	50

1. Wstęp

Do zgłoszenia problemu wyjaśnienia daty nadania praw miejskich Międzyzdrojom a w konsekwencji napisania referatu, przedstawiającego władze samorządowe tamtych lat, nakłoniła mnie, czyniona w 2017 roku, przez obecne władze samorządowe Gminy Międzyzdroje /Przewodniczący Rady Miasta – Jan Magda, Burmistrz Międzyzdrojów – Leszek Dorosz/, próba podejmowania obchodów 70 rocznicy uzyskania praw miejskich.

Pełniąc zaszczytną funkcję Burmistrza Międzyzdrojów I Kadencji Samorządu Terytorialnego III Rzeczypospolitej Polskiej /1990-1994/ interesowałem się historią miasteczka, byłem jednym z inicjatorów napisania „Kroniki Międzyzdrojów” /P.P. *Regina i Bronisław Chmielowsky*/, zapoznawałem się z „Kroniką Powiatu Wolińskiego”, pod redakcją *Andrzeja Wrońskiego*, mieszkańca Świnoujścia, z którym miałem przyjemność i zaszczyt osobiście rozmawiać, jednak w owym czasie nie podjąłem osobiście żadnych działań, zmierzających do ustalania faktów związanych z tym problemem.

W przytoczonych wyżej kronikach o charakterze raczej beletrystycznym, nie znalazłem formalnego dokumentu, potwierdzającego jednoznacznie datę nadania Międzyzdrojom praw miejskich w ogóle a w 1947 roku także. Również dane, dotyczące personaliów osób pełniących funkcje samorządowe, nie są w tych opisach poparte żadnymi dokumentami źródłowymi. Zdarza się tak, że na kilku sąsiadujących stronach kroniki, znajdujemy trzy różne imiona tej samej osoby, pełniącej obowiązki wójta naszej gminy.

W latach 1995-1997 napisałem pracę magisterską, pod kierownictwem Profesora *Jana Hellwiga*, Kierownika Zakładu Historii Wychowania, Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu na temat „Powstanie i rozwój szkolnictwa podstawowego w powiecie wolińskim w latach 1945-1972”. Wiele godzin spędzonych w Archiwach Państwowych – w Szczecinie i Płotach, studiowanie różnych dokumentów w tym także, niejako przy okazji, dotyczących samorządu gminnego o charakterze sprawozdawczym, okresu 1945-1950 /kserokopie w moim posiadaniu/, pozwoliły mi znaleźć dowody „nie wprost”, na fakt uzyskania praw miejskich przez Międzyzdroje w 1946 roku, a dokładniej w sierpniu tego roku, co niniejszym pozwalam sobie Państwu przedstawić.

Aby upewnić się, że moje stanowisko i postawiona przeze mnie teza jest prawdziwa oraz znaleźć na jej uzasadnienie więcej dowodów, odwiedziłem w dniach 06-11 kwietnia 2017 roku, Archiwum Państwowe w Międzyzdrojach /przeniesione z Płotów/, mieszczące się na terenie dawnych zabudowań wojskowych, kompleksu zwanego Białą Górą. Tu, nie mogąc oprzeć się własnym

wspomnieniom, pozwolę sobie na dygresję – odremontowane i znakomicie wyposażone budynki i pomieszczenia Archiwum, to moja dawna 30 Kompania Chemiczna, w której rozpoczynałem swoją zawodową pracę, jako kierownik laboratorium chemicznego /październik 1975 roku/.

Wizyta w tym archiwum oraz odszukane kolejne dokumenty samorządowe, dotyczące Międzyzdrojów, zburzyły moją niezachwianą pewność, poddając w wątpliwość całą dotychczasową wiedzę o historii naszego samorządu a postawiona przeze mnie teza, stała się mocno niepewna. Poniżej przedstawiam Państwu moje przemyślenia oraz efekty prac badawczych, nad szczątkową dokumentacją samorządową Międzyzdrojów tamtego okresu, znajdującą się w tutejszym Archiwum Państwowym.

Ze względu na szczupłość czasu jakim dysponowałem, przejrzałem jedynie część archiwaliów, pozostało jeszcze wiele dokumentów, z różnych dziedzin życia samorządowego Gminy Międzyzdroje, na których znajdują się podpisy kolejnych osób, pełniących funkcję wójta lub burmistrza, ich uważna lektura może w przyszłości uzupełnić i poprawić obecny stan wiedzy o naszych, polskich początkach na tym terenie.

Jerzy Neukampf

2. Ziemie Odzyskane

Do 5 maja 1945 roku, do czasu przejścia przez Armię Czerwoną ZSSR a konkretnie, wojska 19 Armii, pod dowództwem generała lejtnanta *Włodimira Romanowskiego*, wchodzącej w skład 2 Frontu Białoruskiego, niemieckie wyspy Wollin i Usedom, należały do powiatu ziemskiego /Landkreis Usedom-Wollin z siedzibą powiatu w miejscowości Swinemünde/ regencji szczecińskiej /Regierungsbezirk Stettin/, w niemieckiej /pruskiej/ prowincji Pomorze /Pommern/. Na terenie tych wysp znajdowały się trzy miasta /die Stadt/:

- Swinemünde / siedziba starostwa, położona centralnie dla obydwu wysp/,
- Usedom /na południowo-zachodnim krańcu wyspy Usedom/ oraz Wollin /na południowo-wschodnim krańcu wyspy Wollin/. Pozostałe miejscowości /der Ort/ były wioskami i siedzibami gmin jednostkowych, na czele których stał der Bürgermeister, część miejscowości określano dodatkową nazwą das Seebad lub das Ostseebad – kąpielisko morskie lub nadbałtyckie kąpielisko morskie.

Już wcześniej, wiadomym było, że na mocy postanowień tzw. „Wielkiej Trójki” – przywódców koalicji antyhitlerowskiej na Konferencji Teherańskiej /28.11-01.12.1943r/, Konferencji Jałtańskiej /04-11.02.1945r/ i późniejszej Konferencji Poczdamskiej / 17.07-02.08.1945r / - niektóre Kraje III Rzeszy Niemieckiej /Turyngia, Saksonia, Meklenburgia, Brandenburgia i Vorpommern - utworzono z nich nowe państwo – Niemiecką Republikę Demokratyczną – 7.X.1949 roku /, pozostaną pod „wojennym zwierzchnictwem” ZSSR a Rzeczpospolita Polska w ramach „rekompensaty” za utracone na rzecz ZSRR,

Kresy Wschodnie uzyska niemieckie tereny – Ziemię Lubuską, Dolny i Górny Śląsk, Pomorze Zachodnie, Prusy Wschodnie oraz Wolne Miasto Gdańsk – patrz mapa poniżej.

Ponadto wyrażono zgodę /za sprawą nacisków przywódcy ZSSR, Józefa Stalina/ na utworzenie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej z siedzibą w Warszawie /utworzony po zakończeniu wojny, 28 czerwca 1945 roku – Premier *Edward Osóbka-Morawski*/, stanowiącego kontynuację wcześniejszego, marionetkowego Rządu Tymczasowego RP, powstałego w Moskwie, 31 grudnia 1944 roku /wcześniej, przed nim był Polski Komitet Wyzwolenia Narodowego ze swoim słynnym Manifestem Lipcowym z dnia 22 lipca 1944 roku/, stanowiącego komunistyczną konkurencję dla Rządu RP na uchodźstwie. Rząd

ten, zgodnie z ustaleniami jałtańskimi miał sprawować władzę, do czasu przeprowadzenia w wyzwolonym i w nowych granicach kraju, wyborów powszechnych.

Wspomniany wyżej Rząd Tymczasowy RP /następca PKWN/, Uchwałą Rady Ministrów z 14 marca 1945 roku /Protokół Nr 19 z dnia 14.03.1945 r/ ustanowił osobę *Edwarda Ochaba* /Minister Administracji Publicznej/, Pełnomocnikiem

295

D E K R E T

z dnia 13 listopada 1945 r.

o zarządzie Ziemi Odzyskanych.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Art. 1. Na okres przejściowy, dopóki tego wymagać będą potrzeby nadzwyczajne, tworzy się Ministerstwo Ziemi Odzyskanych.

Art. 2. Ministerstwo Ziemi Odzyskanych obejmuje swoją działalnością ziemie odzyskane na zachód i północ od granic Państwa z roku 1939.

Do zakresu działania Ministerstwa Ziemi Odzyskanych należy:

- a) opracowywanie wytycznych polityki Państwa na ziemiach odzyskanych oraz planu ich zagospodarowania i czuwanie nad jego wykonaniem,
- b) przeprowadzenie planowej akcji osiedleńczej,
- c) zaopatrywanie ludności w przedmioty, służące do zaspokojenia jej potrzeb gospodarczych,
- d) zarząd mieniem poniemieckim,
- e) administracja ziem odzyskanych, przy czym do właściwości Ministra Ziemi Odzyskanych należą wszystkie sprawy, które poza tym obszarem należą do właściwości Ministra Administracji Publicznej,
- f) koordynowanie lub inicjowanie działalności innych Ministrów i podległych im organów na ziemiach odzyskanych, z wyjątkiem spraw należących do zakresu działania Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Żeglugi i Handlu Zagranicznego.

Art. 3. Do Ministerstwa Ziemi Odzyskanych włącza się Państwowy Urząd Repatriacyjny.

Uprawnienia Ministra Administracji Publicznej, zawarte w dekreście o utworzeniu Państwowego Urzędu Repatriacyjnego (Dz. U. R. P. z 1945 r. Nr 24, poz. 145), przechodzą na Ministra Ziemi Odzyskanych.

Art. 4. Na ziemie odzyskane rozciąga się ustawodawstwo, obowiązujące na obszarze Sądu Okręgowego w Poznaniu, a w zakresie prawa pracy — ustawodawstwo obowiązujące na obszarze górnośląskiej części województwa śląskiego.

Rada Ministrów może w drodze rozporządzeń wydawać przepisy przejściowe i uzgadniające, związane z rozciągnięciem przepisów prawnych na ziemie odzyskane.

Art. 5. Rada Ministrów na wniosek Ministrów: Ziemi Odzyskanych i Administracji Publicznej dokona w drodze rozporządzeń tymczasowego podziału obszaru ziem odzyskanych na województwa i powiaty, ustalając zarazem siedzibę władz wojewódzkich i powiatowych, przy czym może włączyć poszczególne powiaty do już istniejących województw.

Rozporządzenia właściwych Ministrów w porozumieniu z Ministrem Ziemi Odzyskanych ustala tymczasowy podział sądowy oraz administracyjny w zakresie urzędów niezespolonych, a także siedziby sądów, władz i urzędów.

Art. 6. Na ziemiach odzyskanych mianuje i odwołuje wojewodów Rada Ministrów na wniosek Ministra Ziemi Odzyskanych.

Mianowanie wojewodów, których władza obejmuje tylko częściowo obszar ziem odzyskanych, następuje na wniosek Ministrów: Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych.

Starostów na ziemiach odzyskanych mianuje i odwołuje Minister Ziemi Odzyskanych na podstawie wniosku wojewody.

Art. 7. Na ziemiach odzyskanych sprawują wojewodowie i starostowie — każdy w swoim okręgu administracyjnym — zwierzchnie kierownictwo nad wszystkimi działami zarządu państwowego (art. 2) i mają prawo wydawania w tym zakresie służbowych zarządzeń wszystkim władzom, urzędom i organom urzędowym w granicach zakresu działania Ministerstwa Ziemi Odzyskanych określonego w art. 2.

Art. 8. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z Ministrem Ziemi Odzyskanych ustali sieć garnizonów Wojska Polskiego na odzyskanych ziemiach i ich liczebność.

Art. 9. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów i wszystkim Ministrom.

Art. 10. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

w/z Minister Administracji Publicznej:

Aleksander Zaruk-Michalski

Minister Bezpieczeństwa Publicznego:

Stanisław Radkiewicz

w/z Minister Spraw Zagranicznych:

Zygmunt Modzelewski

Generalnym Rządem na Ziemię Zachodnią i Północną, podzielił nowe, przyszłe polskie tereny na cztery okręgi, oraz wyznaczył w nich swoich przedstawicieli w postaci Pełnomocników Rządu, podległych bezpośrednio Pełnomocnikowi Generalnemu. Powyżej przedstawiam poglądową mapę Rzeczypospolitej Polskiej po 1945 roku.

Działalność Pełnomocnika Generalnego oceniano dość krytycznie, postulując powstanie specjalnego ministerstwa, które powołano na mocy Dekretu Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej z dnia 13 listopada 1945 roku o Zarządzie Ziem Odzyskanych, zatwierdzonym przez Krajową Radę Narodową /kserokopia – patrz s.7/ – „*Na okres przejściowy, dopóki tego wymagać będą potrzeby nadzwyczajne, tworzy się Ministerstwo Ziem Odzyskanych*” /Art.1/. Ministrem został *Władysław Gomółka*, Sekretarz Generalny Komitetu Centralnego Polskiej Partii Robotniczej. Nowemu ministerstwu przekazano całość spraw związanych z administracją, zagospodarowaniem, zasiedleniem tych terenów oraz repatriacją Niemców.

29 maja 1946 roku wydano Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie tymczasowego podziału administracyjnego Ziem Odzyskanych /Dziennik Ustaw Nr 28, Poz.176 i 177/, w którym z okręgów i obwodów tworzy się województwa i powiaty. W ten sposób powstaje 14 województw /nie ma koszalińskiego, opolskiego i zielonogórskiego/ w tym województwo szczecińskie i powiat woliński. Dokument podpisują: - Prezes Rady Ministrów – *Edward Osóbka-Morawski*, Minister Administracji Publicznej – *Władysław Kiernik*, Minister Ziem Odzyskanych – *Władysław Gomółka*. Pełnomocnicy Rządu RP mianowani są odpowiednio na stanowiska: - wojewody i starosty. Powstanie województw i powiatów nie kończy działalności Ministerstwa Ziem Odzyskanych, które działa

do 11 stycznia 1949 roku /Ustawa o scalaniu zarządu Ziemi Odzyskanych z ogólną administracją państwową – Dziennik Ustaw Nr 4, poz.22/, stanowiąc nadzór nad utworzonymi na Ziemiach Odzyskanych województwami, powiatami i gminami.

Ciekawostką tego okresu, na terenach ciągle jeszcze Rzeczypospolitej Polskiej w nowych granicach, także, co oczywiste, na terenach Ziemi Odzyskanych, było tworzenie administracji rządowej i samorządowej. Jako podstawy prawnej używano zapisów: - Manifestu Lipcowego PKWN ogłoszonego 22 lipca 1944 roku, - Ustawy z dnia 11 września 1944 roku o organizacji i zakresie działania Rad Narodowych oraz dekretu PKWN z dnia 23 listopada 1944 roku o organizacji i zakresie działania samorządu terytorialnego, które to dokumenty, bezpośrednio odwoływały się do dokumentów przedwojennych, począwszy od: - Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 marca 1921 roku /Art.65 – **„Dla celów administracyjnych Państwo Polskie podzielone będzie w drodze ustawowej na województwa, powiaty i gminy miejskie i wiejskie, które będą równocześnie jednostkami samorządu terytorjalnego”** - pisownia oryginalna/ oraz Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych /Art.72 – **„Przepisy niniejszej Ustawy dotyczące gmin miejskich mają zastosowanie także do gmin wiejskich o charakterze miejskim.....Gminy wiejskie o charakterze miejskim... oznaczy Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu”**/, poprzez Rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 19 lutego 1928 roku o organizacji i zakresie działalności władz administracji ogólnej a zakończywszy na Ustawie z dnia 23 marca 1933 roku o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego.

Wszystkie te „przedwojenne” dokumenty stanowiły dla komunistów polskich, przebywających na terytorium ZSSR, podstawę do utworzenia, niestety tymczasowego, także samorządowego ustroju administracyjnego, nowej Rzeczypospolitej, co było działaniem wyrachowanym, taktycznym i wygodnym – osąd własny autora tekstu.

Pomimo korzystania z wzorców administracji przedwojennej II RP, historycy tego okresu, zauważają pozorną demokrację, gdyż wybory do rad narodowych każdego szczebla, nie odbywały się na podstawie wyborów powszechnych ludności danego terenu a jedynie, na podstawie delegowania przedstawicieli ugrupowań politycznych, organizacji młodzieżowych, związków zawodowych i innych, gdzie przedstawiciele PPR i PPS /niektórzy historycy używają określenia – komuniści tych partii/, odgrywali największą rolę. Rady Narodowe działały poprzez Prezydium, które począwszy od dnia 3 stycznia 1946 roku – Ustawa o zwiększeniu roli Rad Narodowych, stawały się powoli,

wyłącznym reprezentantem gminy lub miasta, podlegając prezydium wyższego szczebla, czyli prezydium powiatowej rady narodowej, zarządy gmin jako organ wykonawczy nadal jednak istniały.

Organem wykonawczym gminnej lub miejskiej rady narodowej były zarządy:
- na czele zarządu miejskiego stał burmistrz miasta, powoływany przez Miejską Radę Narodową, na czele zarządu gminy wiejskiej stał wójt, ich wybór był zatwierdzany przez Starostę Powiatowego /wcześniej, na terenach Ziemi Odzyskanych, przez Pełnomocnika Rządu na dany Obwód/. Ponieważ gminy wiejskie składały się z kilku do kilkunastu gromad /wsi/, w każdej gromadzie powoływano organ pomocniczy wójta w postaci sołtysa i jego zastępcy. Na terenach obwodów Ziemi Odzyskanych, w latach 1945-46, władze samorządowe były nominowane przez Pełnomocników Rządu RP.

Kolejne działania przedstawicieli partii, które przejmowały w kraju władzę polegały na: - organizacji 30 czerwca 1946 roku referendum – 3 x TAK, - organizacji wyborów do Sejmu Ustawodawczego - 19 stycznia 1947 roku /obydwa sfalszowane na rzecz tzw. Bloku Demokratycznego, w skład którego wchodziły PPR i PPS oraz ich satelity/, - przyjęciu w 1947 roku /19 lutego/, tzw. Małej Konstytucji, jako dalszego działania na rzecz tworzenia państwa ludowego /powołanie Rady Państwa/, - połączenia PPR i PPS i utworzenie w grudniu 1948 roku nowej partii – Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej a skończywszy na Ustawie marcowej z 1950 roku o terenowych organach jednolitej władzy państwowej, w preambule której czytamy – **„W celu dalszego pogłębiania demokratyzacji Polski Ludowej przez jeszcze pełniejszy udział mas pracujących w rządzeniu Państwem i skupienie w radach narodowych pełni władzy ludowej w terenie – w celu dalszego wzmocnienia Państwa Ludowego i przyspieszenia budowy socjalizmu w Polsce – stanowi co następuje:....”**.

W ten sposób na podstawie Art. 1 Ustawy ustanowiono – „terenowe organy jednolitej władzy państwowej w gminach, miastach i dzielnicach większych miast, w powiatach i województwach” a na podstawie Art. 33, 34 i 35 zniesiono dotychczasowe stanowiska i organy władzy samorządowej i państwowej szczebla powiatu i województwa – patrz skan Dziennika Ustaw Nr 14, poz.130 s.172 i 174 z marca 1950 roku – s.10 i 11.

Jedynie dla porządku dodam, że nazwa państwa – Rzeczpospolita Polska, mimo nagminnego dodawania do niej przymiotnika – „ludowy” i odmieniania go przez wszystkie przypadki, została zmieniona na Polska Rzeczpospolita Ludowa dopiero na mocy zapisów Konstytucji z dnia 22 lipca 1952 roku a polskie gminy wiejskie zamieniono na gromady w 1954 roku.

130

U S T A W A

z dnia 20 marca 1950 r.

o terenowych organach jednolitej władzy państwowej.

W celu dalszego pogłębienia demokratyzacji Polski Ludowej przez jeszcze pełniejszy udział mas pracujących w rządzeniu Państwem i skupienie w radach narodowych pełni władzy ludowej w terenie —
w celu dalszego wzmocnienia Państwa Ludowego i przyspieszenia budowy socjalizmu w Polsce — stanowi się, co następuje:

Rozdział I.

Przepisy ogólne.

Art. 1. Rady narodowe są terenowymi organami jednolitej władzy państwowej w gminach, miastach i dzielnicach większych miast, w powiatach i województwach.

Art. 2. 1. Rady narodowe są wybierane przez ludność.

2. Czynne i bierne prawo wyborcze, tryb wybierania i liczbę członków rad narodowych oraz czas trwania kadencji rad narodowych określi osobna ustawa.

Art. 3. 1. Członkowie rad narodowych mogą być odwoływani przez wyborców.

2. Ustawa, przewidziana w art. 2 ust. 2, określi tryb odwoływania członków rad narodowych przez wyborców.

Art. 4. Rady narodowe utrzymują stałą więź z masami pracującymi i wszechstronnie wykorzystują ich inicjatywę, w szczególności przez rozpatrywanie postulatów, życzeń i zażeń ludności, przez przyciąganie obywateli do współpracy w komisjach i do udziału w masowych akcjach społecznych, przez odbywanie publicznych posiedzeń i przez składanie publicznych sprawozdań z działalności rad narodowych.

Art. 5. Rady narodowe działają na podstawie uprawnień ustawowych oraz zgodnie z wytycznymi i instrukcjami Rady Państwa, Rady Ministrów oraz właściwych ministrów.

Rozdział 2.

Zakres i tryb działania rad narodowych.

Art. 6. Jako terenowe organy jednolitej władzy państwowej rady narodowe:

- 1) kierują na swoim terenie działalnością gospodarczą, społeczną i kulturalną,
- 2) zapewniają ochronę porządku publicznego i czuwają nad przestrzeganiem praworządności demokratycznej,
- 3) ochraniają własność społeczną i prawa obywateli,
- 4) współdziałają w umocnieniu obronności Państwa,
- 5) wydają przepisy prawne w ramach uprawnień nadanych im przez ustawy,
- 6) wybierają i odwołują prezydium rady narodowej oraz powołują komisje rady narodowej,
- 7) kierują działalnością swoich organów i rozpatrują ich sprawozdania,

8) uchwalają w ramach narodowego planu gospodarczego terenowe plany gospodarcze i nadzorują ich wykonanie,

9) uchwalają w ramach jednolitego budżetu państwowego terenowe budżety i nadzorują ich wykonanie,

10) stanowią o terenowych daninach, opłatach i świadczeniach, w ramach uprawnień nadanych im przez ustawy,

11) wykonują kontrolę społeczną działalności urzędów, przedsiębiorstw, zakładów i instytucji.

Art. 7. 1. Tryb układania projektów budżetów rad terenowych, jako materiału do projektu jednolitego budżetu państwowego, określa Rada Ministrów.

2. Wojewódzkie rady narodowe uchwalają budżet po uchwaleniu jednolitego budżetu państwowego i w ramach tego budżetu; inne rady narodowe uchwalają budżet po uchwaleniu terenowego budżetu wyższego stopnia i w ramach tego budżetu.

3. Rada Państwa ustali tryb rozpatrywania terenowych budżetów pod względem ich zgodności z budżetami wyższego stopnia, przepisami prawa i zasadniczą linią polityki Państwa.

Art. 8. 1. Zakres spraw, objętych terenowymi planami gospodarczymi, oraz tryb układania projektów tych planów w ramach wytycznych narodowego planu gospodarczego, określa Rada Ministrów.

2. Przepisy art. 7 ust. 2 i 3 stosują się odpowiednio do terenowych planów gospodarczych.

Art. 9. 1. Rady narodowe obradują na sesjach.

2. Sesje odbywają się:

- 1) wojewódzkich rad narodowych — co najmniej raz na kwartał,
- 2) powiatowych rad narodowych — co najmniej raz na dwa miesiące,
- 3) innych rad narodowych — co najmniej raz na miesiąc.

3. Rady narodowe wybierają na każdej sesji przewodniczącego i sekretarza obrad.

Art. 10. 1. Rady narodowe obradują zgodnie z uchwalonym przez siebie regulaminem.

2. Rada Państwa ustala ramowe regulaminy obrad rad narodowych.

Art. 11. 1. Rady narodowe powołują dla poszczególnych dziedzin swojej działalności stałe komisje, które z ramienia rady wykonują nadzór nad działalnością jej organów, przygotowują projekty ważniejszych uchwał rady, sprawują kontrolę społeczną, utrzymują stałą i ścisłą więź z masami pracującymi.

2. Wykonując swoje zadania, komisje współdziałają z prezydium i jego organami oraz mobilizują inicjatywę mas pracujących i przyciągają je do współudziału w pracach rady i jej organów.

3. Prezydium rady narodowej i jego organy są obowiązane udzielać komisjom wszechstronnej pomocy w wykonywaniu ich zadań.

4. Rady narodowe mogą ponadto powoływać komisje niestałe dla określonych zadań doraźnych.

Art. 27. Rada Państwa może rozwiązać radę narodową i zarządzić nowe wybory, jeżeli rada narodowa swoją działalnością narusza przepisy prawa lub zasadniczą linię polityki Państwa albo nie wykonuje swoich zadań.

Art. 28. Rada Państwa może uchylić uchwałę rady narodowej lub jej prezydium, jeżeli uchwała jest sprzeczna z prawem lub niezgodna z zasadniczą linią polityki Państwa.

Art. 29. Rada narodowa wyższego stopnia może uchylić uchwałę rady narodowej niższego stopnia lub jej prezydium z przyczyn, przewidzianych w art. 28.

Art. 30. 1. Prezydium rady narodowej wyższego stopnia może zawiesić wykonanie uchwały rady narodowej niższego stopnia i przedstawić sprawę do rozstrzygnięcia na najbliższym posiedzeniu swojej rady narodowej.

2. Rada Ministrów może zawiązać wykonanie uchwały wojewódzkiej rady narodowej i przedłożyć sprawę do rozstrzygnięcia Radzie Państwa.

Art. 31. 1. Prezydium rady narodowej wyższego stopnia może uchylić uchwałę prezydium rady narodowej niższego stopnia z przyczyn, przewidzianych w art. 28.

2. Rada Ministrów może z tych samych przyczyn uchylić uchwałę prezydium wojewódzkiej rady narodowej.

Rozdział 5.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 32. 1. Znosi się związki samorządu terytorialnego.

2. Majątek dotychczasowych związków samorządu terytorialnego z mocy prawa staje się majątkiem Państwa.

Art. 33. Znosi się stanowiska wojewody, wicewojewody, starosty, wicestarosty, prezydenta i wiceprezydenta miasta, burmistrza, wiceburmistrza oraz wójta i podwójciego.

Art. 34. Znosi się wydziały wojewódzkie i powiatowe oraz zarządy miejskie i zarządy gminne.

Art. 35. Znosi się urzędy wojewódzkie i starostwa.

Art. 36. 1. Znosi się wszystkie terenowe władze pierwszej i drugiej instancji, podległe dotychczas Ministrom: Finansów, Oświaty oraz Pracy i Opieki Społecznej, jak również Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

2. Przepis ust. 1 nie dotyczy administracji cel i ochrony skarbowej.

3. Rada Ministrów może w drodze rozporządzenia znieść również inne — oprócz wymienionych w ust. 1 — władze terenowe.

Art. 37. Rady narodowe oraz ich organa przejmują dotychczasowy zakres właściwości zniesionych organów odpowiedniego stopnia.

Art. 38. 1. Przepisy niniejszej ustawy, dotyczące powiatowych rad narodowych i ich organów, stosuje się odpowiednio do rad narodowych i ich organów w miastach, stanowiących powiaty miejskie.

2. Przepisy niniejszej ustawy, dotyczące wojewódzkich rad narodowych i ich organów, stosuje się odpowiednio do rad narodowych i ich organów w m. st. Warszawie i w m. Łodzi.

3. Rada Ministrów za zgodą Rady Państwa ustali zasady podziału większych miast na dzielnice (art. 1) oraz zakres działania dzielnicowych rad narodowych i ich organów.

Art. 39. Pracownicy państwowi i samorządowi, zatrudnieni w organach zniesionych, przechodzą do służby w odpowiednich wydziałach prezydiów rad narodowych w charakterze pracowników państwowych.

Art. 40. 1. W okresie przejściowym, dopóki rady narodowe nie będą posiadać ustalonych dochodów, dostatecznych dla pokrycia wszystkich ich potrzeb, w budżecie państwowym przewidziane będą sumy niezbędne dla zrównoważenia budżetów terenowych.

2. Podziału sum, o których mowa w ust. 1, dokonywać będzie powołany w drodze ustawy Fundusz Wyrównawczy dla budżetów terenowych — jako organ podległy Prezesowi Rady Ministrów.

3. Wytyczne podziału sum, o których mowa w ust. 1, ustali Rada Ministrów za zgodą Rady Państwa.

4. Z chwilą powołania Funduszu Wyrównawczego dla budżetów terenowych — znosi się Samorządowy Fundusz Wyrównawczy; tryb jego likwidacji ustali Rada Ministrów za zgodą Rady Państwa.

Art. 41. 1. Rada Ministrów za zgodą Rady Państwa wyda szczegółowe przepisy uzgadniające, przejściowe i wykonawcze, które okażą się niezbędne dla wprowadzenia w życie przewidzianej w niniejszej ustawie nowej organizacji terenowych organów jednolitej władzy państwowej.

2. W szczególności przepisy te uregulują:

- 1) tryb i terminy przejęcia przez prezydium rad narodowych odpowiedniego stopnia i ich wydziały — zakresu właściwości organów zniesionych,
- 2) prawa i obowiązki, wynikające z dotychczasowego stosunku pracy pracowników organów zniesionych,
- 3) sprawy związków międzykomunalnych, istniejących w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy,
- 4) sprawy, związane z przejściem na Państwo majątku związków samorządu terytorialnego,
- 5) tryb wydawania i ogłaszania przepisów prawnych (art. 6 pkt 5).

3. Sprawy, związane z funkcjonowaniem prezydiów rad narodowych i ich wydziałów, należące do zakresu działania Rady Ministrów, prowadzi Prezydium Rady Ministrów.

Art. 42. Rada Ministrów określi zasady i tryb przekazywania radom narodowym niektórych przedsiębiorstw, zakładów i instytucji spośród podległych dotąd ministrom i innym urzędom centralnym.

Art. 43. Do czasu wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 2 ust. 2, pozostają w mocy dotychczasowe przepisy o tworzeniu, składzie i zmianach składu rad narodowych.

Art. 44. 1. Dotychczasowe przepisy o gromadach i organach gromadzkich zachowują moc do czasu odrębnego uregulowania ustawowego.

2. Rada Ministrów może wydawać przepisy uzgadniające, przejściowe i wykonawcze w celu dostosowania przepisów, wymienionych w ust. 1, do nowej organizacji jednolitej władzy państwowej w gminie.

Art. 45. Wykonanie ustawy porucza się Radzie Państwa, Prezesowi Rady Ministrów i wszystkim ministrom.

Art. 46. 1. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

W ten bardzo skrótowy sposób, przedstawiłem tło polityczne tworzenia Państwa Polskiego w nowych jego granicach oraz z góry zamierzoną, tymczasowość jego ustroju w tym ustroju administracji publicznej.

3. Pomorze Zachodnie – III Okręg Ziem Odzyskanych i Obwód Uznam-Wołyń.

Pomorze Zachodnie określono w Uchwale Rady Ministrów z dnia 14 marca 1945 roku, jako III Okręg, jego Pełnomocnikiem, od dnia 11 kwietnia 1945 roku został ppłk *Leonard Borkowicz*, siedzibą Pełnomocnika było początkowo miasto – Piła, kolejno Stargard Szczeciński, Koszalin i ostatecznie Szczecin, jako późniejsza stolica Województwa Szczecińskiego. Pełnomocnik podzielił III Okręg na 14 obwodów, późniejszych powiatów, które granicami odpowiadały istniejącym, byłym, niemieckim powiatom.

Obwód „Uznam-Wołyń”, na terenie którego leżała miejscowość letniskowa Misdroy, dzisiejsze Międzyzdroje, był zdecydowanie mniejszy od dawnego, niemieckiego powiatu ziemskiego Usedom-Wollin. Obejmował jedynie, około 10% wyspy Uznam, jej część wschodnią, leżącą przy cieśninie Świna wraz z miastem Świnoujście, stanowiącym siedzibę obwodu oraz całą wyspę Wolin. Pozostała część wyspy Uznam przez wiele lat stanowiła tytuł do podejmowania kolejnych uzgodnień i prób przesunięcia północno-zachodniej granicy RP na całą wyspę Uznam, trwało to aż do 1950 roku – bez rezultatu.

Jedynie jako ciekawostkę można podać, że 13 czerwca 1945 roku w Poznaniu, w siedzibie dawnej Dyrekcji Kolei Państwowych, zebrała się Komisja „dla przywrócenia polskich nazw na Przyodrze”, gdzie ustalono nowe polskie nazwy dla miejscowości III Okręgu i między innymi dla Obwodu Uznam-Wołyń:

- Wołyń /miasto i wyspa Wollin/,
- Międzyzdroje /miejscowość Misdroy/,
- Świnoujście /miasto Swinemünde/,
- Wogornica /miejscowość Ahlbeck/,
- Przytulnica /miejscowość Heringsdorf/,
- Wołogoszcz /miasto Wolgast/

- Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Szczecinie – Akta KOSS Nr 355, mikrofilm nr R 15000..

Na czele danego Obwodu stał Pełnomocnik Rządu RP podległy Pełnomocnikowi Okręgu, ten zaś podlegał Pełnomocnikowi Generalnemu, później Ministrowi Ziem Odzyskanych. W Okręgu „Uznam-Wołyń” Pełnomocnikiem był członek PPS - *Władysław Matula*, który nie mógł formalnie rezydować w Świnoujściu /oczekiwał na przejęcie Obwodu przebywając w tymczasowej siedzibie, w Koszalinie, inne źródła podają, że oczekiwał w Kamieniu Pomorskim/, ze względu na zarządzanie strefą wojenną przez Armię Radziecką, która faktycznie zajmowała znaczną część Świnoujścia i rządziła miastem i terenem dawnego powiatu ziemskiego, przy pomocy pozostającej jeszcze w mieście, administracji samorządu niemieckiego, tworząc stanowisko landrata /starosty/, w miastach urzędy burmistrzów a w poszczególnych wsiach obwodu, wyznaczono sołtysów - za opracowaniem *Jana Macholaka* /obecnie

dr Jan Macholak – Dyrektor Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Szczecinie/ - ”WSTĘP. I. Dzieje twórców zespołów archiwalnych” Archiwum Państwowe w Międzyzdrojach.

Jako ciekawostkę, podaję nie sprawdzoną i nie popartą żadnym dokumentem informację, że wojennym sołtysem Międzyzdrojów, wyznaczonym przez rosyjską Komendanturę Wojenną był Polak o nazwisku *Gniewoch*, więzień obozu pracy w Misdroy, członek Komunistycznej Partii Niemiec, posiadający legitymację z podpisem Ernsta Thälmana /szef KPD, późniejszy Członek Międzynarodówki Komunistycznej/ - wspomnienia Bazylego Poucha, więźnia obozu pracy w Międzyzdrojach, zawarte w I tomie Kroniki Międzyzdrojów, pod redakcją R.B. Chmielowskich, s 49-53, spisane na podstawie „Wspomnień Jana Wiśniewskiego”, jednego z pionierów polskich, tych ziem.

Dopiero 6 października /sobota/ 1945 roku, w siedzibie radzieckiego Komendanta Wojennego Miasta, niemieckie władze samorządowe przekazały formalnie Polakom, zarząd nad Świnoujściem i całym Obwodem. Rozpoczęły się natychmiastowe „nominacje” na polskie stanowiska samorządowe gmin, wchodzących w skład Obwodu /późniejszego powiatu/. Burmistrzem gminy miejskiej – Świnoujście, został członek PPR - *Ignacy Molik*, Burmistrzem Wolina – członek PPR - *Grzegorz Wakuliński*, nominowano także Wójtów Gmin o charakterze wiejskim. Trwały prace nad zmianami nazw ulic i miejscowości Obwodu na polskie.

Pismem z dnia 23 października 1945 roku /patrz – poniżej, s.15 i 16/, Referat Samorządowy Urzędu Pełnomocnika Rządu RP na Obwód Uznam-Wołyń wydał, do wiadomości Burmistrzów i Wójtów Obwodu – „poniżej wymieniony wykaz miejscowości Obwodu Uznam-Wołyń.... od zaraz, do stosowania nazw polskich”. W tym dokumencie znajdujemy:

- dwie gminy miejskie: - Świnoujście i Wołyń;
- gminę Międzyzdroje, jako gminę wiejską o uprawnieniach gminy miejskiej a w niej miejscowości – Międzyzdroje i Warnowo;
- sześć gmin wiejskich – Karsibór, Świna Wschodnia, Lubiń, Mokrzyca, Domysłów /napisany jako Danneberg/ i Międzywodzie /napisane jako Heidenbrink, niepoprawnie, powinno być Heidebrink/.

Pismo podpisał Pełnomocnik Rządu R.P. na Obwód Uznam-Wołyń Matula Władysław.

Urząd Rejonowego Rządu A.P.
na Obwód Uznam-Wołyn
Kierownik Samorządowy

9. 9
Swinoujście, dnia 23.X.1945 r.

L.Dz.Sam. 43/47

Do

Ref. Budr. Gosp.

Ob.Ob.Burmistrzów i Wójtów
Obwodu Uznam-Wołyn

Polskie nazwy
miejsowości.

Poniżej wymieniony wykaz miejscowości Obwodu
Uznam-Wołyn przesyłam do wiadomości i od z a r a z
stosowania nazw polskich.

Obečna nazwa miejscowości	b. nazwa miejscowości
Gmina miejska Swinoujście	
1) Swinoujście	Swinemünde
Gmina miejska Wołyn	
1) Wołyn	Wollin
Gmina wiejska o uprawnieniach miejskich Międzyzdroje	
1) Międzyzdroje	Misdroy
2) Warnowo	Warnow
Gmina wiejska Karsibór	
1) Karsibór	Kaseburg
2) Osiek	Woltzig
Gmina wiejska Swinia Wschodnia	
1) Swinia Wschodnia	Ostswine
2) Brzytów	Gritter
Gmina wiejska Lubin	
1) Lubin	Lebbin
2) Brogobądz	Dargebanz
3) Karnocice	Karsig
4) Sulomino	Soldamin
5) Trzelegowo	Stengow

Gmina wiejska Mokrzyca
=====

1) Mokrzyca	Gross Mokrats
2) Mokrzycka	Klein Mokrats
3) Darsowice	Darsewitz
4) Flócino	Flötzin
5) -	Torzniin
6) -	Rehberg
7) -	Kodram
8) Jarzbow	Jarusbow

8.

Gmina wiejska Dannenberg
=====

1) -	Dannenberg
2) Nowa Ories	Neuendorf
3) Skorzęcino	Rörtentin
4) Zółwino	Wollmirstadt
5) Zuszczowo	Luskow

1

Gmina wiejska Heidenbrink
=====

1) -	Heidenbrink
2) Chynowo	Chusw
3) -	Lennsin
4) Wrotowo	Wartow
5) Kolczewo	Kolczow
6) Świętoust	Swantus
7) Łekowo	Reckow
8) Łestah	Zunz
9) Łowno	Lannen
10) Dziwna	West Diwenow

Pełnomocnik Rządu R.P.
na Obwód Poznań-Kolyn

/ Natalia Władysław /

zał.1.

Wykaz zawiera przy każdej gminie, nazwy miejscowości wchodzących w jej skład, ciekawostką dla współczesnych Międzyzdrojan jest to, że w wykazie „zgubiono” osadę Kalkofen /dzisiaj Wapnica, była częścią Lebbin /, później wieś znalazła się w Gminie Dargobądz, jako Wapiennica. Również z naszego, „międzyzdrojskiego” punktu widzenia, interesującym jest fakt, utworzenia Gminy Lubin z jej pierwszym wójtem *Romanem Kubalskim* /pisanej – Lubień / z miejscowościami – Dargobądz, Karnocice, Sułomino i Trzciągowo.

Te dwie, zwykłe kartki papieru, były pierwszym, polskim dokumentem, wydanym na tym terenie w imieniu ciągle, jeszcze Rzeczypospolitej Polskiej, przez Jej „Najwyższego Reprezentanta”. Jak widzimy, ów Reprezentant nie posiadał w tym czasie, żadnych insygniów swojej władzy w postaci choćby stempla nagłówkowego z polskim orłem. Pieczętki indywidualnej, Pełnomocnik Obwodu też niestety nie posiadał. Papier, na którym ów dokument napisano nie miał charakteru dokumentu państwowego, nie widać na nim białoczerwonej szarfy, tłoczonego godła Rzeczypospolitej – to była jedna, wielka prowizorka, dająca się, być może, wytłumaczyć latami wyniszczającej wojny ! Jakby mało było tej siermiężnej oprawy, to na każdym oryginalnym dokumencie p. Władysław Matula podpisywał się czerwoną kredką – długopisów, w tamtych czasach jeszcze nie było a pióra po prostu nie miał.

Na podstawie tego dokumentu i jego wątpliwej „jakości” można zaryzykować twierdzenie, że nie istnieją, w przypadku miejscowości leżących na terenie tych Ziem, żadne „Akty Nadania Polskich Praw” – jakichkolwiek, „miejskich” czy też „wiejskich”, „siedziby gminy miejskiej” lub „siedziby gminy wiejskiej” w postaci dokumentu państwowego z wszelkimi ich elementami i należną symboliką państwową. Przedstawiciele Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej nie zadbali o to, aby ich Pełnomocnicy byli wyposażeni w tego rodzaju „dowody stanowiącej na tych ziemiach polskość”.

Ten pierwszy, jak sądzę czyniony w pośpiechu podział, nie utrzymał się długo. Już 1 grudnia 1945 roku wydano nowy dokument podziału Obwodu Uznam-Wołyń na gminy, określając dokładnie ich granice /na podstawie gminnych dokumentów niemieckich/, sześć gmin, w tym bez zmian pozostają dwie gminy miejskie i jedna wiejska z prawami miejskimi oraz trzy wiejskie – Drogobandz /pisany później jako Drogobądz a następnie Dargobądz/, Kołczewo i Przytór. Można założyć, że ów nowy podział wynikał z lepszego rozeznania terenu, być może z braku kadr do obsady stanowisk wójtów, może z oszczędności w tworzeniu zbędnej ilości urzędników lub jeszcze innych, nieznanych nam dzisiaj powodów. Kolejny skan dokumentu archiwalnego – dwie kartki, przedstawiam poniżej – s.18 i 19.

Obwodu Uznam - Węchyn na gminy
 Nazwa gminy i określenie jej granic Miejsce wsi, wsi Obmiar ilości niemej:
 'dnasz w skład gminy w ha w roku 1.XI.
 1939-1945

Swinoujście-gmina wiejska

granic:
 od północy-morze Bałtyckie
 od zachodu-granica z ekup. czes-
 ciał Niemiec
 od południa-z gran. lasu Fried-
 richsthal, gm. Przytyk i rze-
 ka Swinia
 od wschodu-z gran. lasu Przy-
 tyk i Swini wsch. i gran. grun-
 tów wsi Klür, obejm. miejsc-
 wsi: Osterthafen, Swinie
 wsch. i Mühlenhaken

Swinoujście

36333 4100

Węchyn-gmina wiejska

granic:
 od północy-z gran. gruntów Lers-
 wice, gm. Dobrebade
 od zachodu-z gran. gruntów wsi
 Mokrzeszka i Młocina gm. Dobre-
 bade i zalew Szczeciński-
 kim
 od południa-i wschodu--zalew
 Szczeciński i cieśn. Dziwna

Węchyn

4807 2493

Miedzyzdrze-gmina wiejska z uprawnieniami miejskimi

granic:
 od północy-morze Bałtyckie
 od zachodu-z gran. lasu. Neukrug
 od południa-ed skrzyżowania szos
 na Lubin i na Węchyn w kierun-
 ku na zachód do gran. lasu.
 Neukrug i po połudn. granicy
 lasu. Miedzyzdrze
 od wschodu-po wschodniej gran.
 lasu. Miedzyzdrze i lasu. Kő-
 nigshöhe do morza Bałtyckiego

Miedzyzdrze
 lasu. Kőnigshöhe
 " Miedzyzdrze

388 4129 2314
 780
 491

Przytyk - gmina wiejska

granic:
 od północy-morze Bałtyckie
 od zachodu-zach. granica lasu. Przy-
 tyk i Swini wsch. i zach. gran.
 gruntów wsi Klür i nym wyspie
 Uznam gran. z ekup. czes. ciał Nie-
 miec, obejm. lasy Friedrichsthal
 od południa-zalew Szczeciński, obejm.
 najsm. wyspę Karsiber i wysp-
 ki: Łuże Kiekie, Schlift Ins. i
 Mühlenhaken
 od wschodu-ed wach. strony wyspki
 Łuże Kiekie przez jezioro Łu-
 ze Vietziger See i nadzie Viet

Przytyk
 maj. w. erder
 Klür
 Karsiber
 Lasu. Neukrug
 Przytyk
 Swinia

158 1345 1097
 242
 25 700 700
 478 1459 1033
 815
 716
 824

Friedrichsthal 2000
 Razem:

5238 3544 283

tiger See idzie na połnoc do rz. Svinoujske, dnia 1 kwietnia 1945 r.
gran. gm. Niedawdreje 2

Dregebadz - gmina wiejska

granicz:	✓ Dregebadz X	188	604	775
od połnoocy-połudn. granica leśn.	✓ Vietzig X	30	-	404
Łaatzig i dalej na wschód	✓ Kalkefen i Stengew X	70	-	518
do ciest. Dziwna	✓ Nowy Leśn X	300	-	300
od zachodu-granica z gm. Prayter	✓ Hensken X	333	-	58
od południa-zalew Szczecinski	✓ Gulewina X	156	824	132
od wschodu-od gran. z Łaatzigiem	✓ Łaatzig X	30	57	53
ciest. Dziwna do granicy gm. Lubin	✓ Lubin	67	2271	1020
Kolezewe	✓ Kerkowice X	451	191	195
	✓ Kerkowice X	415	143	133
	✓ Tannin X	395	162	249
	✓ Rehberg X	667	759	730
	✓ Kerkowice X	560	562	437
	✓ Kerkowice X	319	193	247
	✓ Kerkowice X	166	163	259
	✓ Kerkowice X	245	87	170
	leśnictwa: Łaatzig	736	-	-
	leśnictwa: Kerkowice	661	-	-
	leśnictwa: Kerkowice	714	-	-
	leśnictwa: Kerkowice	6783	5279	5753

Kolezewe - gmina wiejska

granicz:	Kolezewe X	457	751	1166
od połnoocy - rzeka Łaatzig	✓ Łaatzig X	25	473	308
od zachodu-zach. gran. leśn. Jordan	✓ Jordan X	120	164	86
se, Łaatzig i Rehberg	✓ Łaatzig X	308	151	185
od południa-połudn. gran. leśn. Reh	✓ Rehberg X	35	-	416
berg, obajm. grunta orne wsi	✓ Chyrowice X	243	-	139
Łaatzig patym dochodzi do	✓ Rehberg X	598	507	656
Rehbergu i dalej na wschód	✓ Skerzecz X	360	152	204
obajm. grunta Łaatzig i	✓ Łaatzig X	352	213	286
Łaatzig z tym, że grunta	✓ Łaatzig X	123	171	175
wsi Rehberg, Kerkowice i Łaatzig	✓ Łaatzig X	115	108	200
bawo należy do gm. Dregebadz	✓ Zirkoff X	294	300	452
	✓ Łaatzig X	144	390	544
	✓ Łaatzig X	252	457	460
	✓ Łaatzig X	419	-	-
	✓ Łaatzig X	9000	000	-
	✓ Łaatzig X	8	-	-
	leśnictwa: Rehberg	733	-	-
	Łaatzig	879	-	-
	Łaatzig	545	-	-
	Łaatzig	919	-	-
	Jordan	571	-	-
	Łaatzig	7688	5288	5061

Svinoujske, dnia 1 grudnia 1945 r.

Pełnomocnik Rady N.R.
na Okręg Łaatzig - Łaatzig

Katula Łaatzig

W tym, kolejnym dokumencie Międzyzdroje, jako gmina wiejska o miejskich uprawnieniach finansowych, „traci” miejscowość Warnowo na rzecz gminy wiejskiej Kołczewo, a wieś Wapnica /pisana w owym czasie jako Kalkofen i Stengow, czyli późniejsza, najpierw Wapiennica a później Wapnica i Trzciagowo/ i wieś Lubin, włączone są do gminy wiejskiej Dargobądź. Taki podział administracyjny utrzyma się przez wiele kolejnych lat. Ponadto, co ważne w owym dokumencie w miarę dokładnie określono granice każdej z gmin. Należy założyć, że wytworzone dokumenty były tytułem do wydania stosownego, zbiorczego dokumentu na szczeblu województwa a później, na szczeblu istniejącego już Ministerstwa Ziem Odzyskanych – aby to sprawdzić, potrzebna jest wizyta w Państwowym Archiwum Akt Nowych w Warszawie.

Zagadkowym i wartym zastanowienia, wydaje się fakt ustanowienia Międzyzdrojów, jako gminy wiejskiej o miejskich uprawnieniach finansowych, w skrócie, gminy wiejskiej o charakterze miejskim. W okresie, gdy Międzyzdroje nazywano „Misdroy”, było to kąpielisko morskie o charakterze wsi. Mylącym może być fakt, że w ustroju administracji niemieckiej, praktycznie każda miejscowość stanowi gminę /ustrój gmin jednostkowych/ a na jej czele stoi „Bürgermeister”, czyli po polsku – burmistrz. Faktem również jest, że trafiają się różnego rodzaju opracowania /szczególnie internetowe/, zawierające dane o prawach miejskich /bez podania źródeł informacji/, nadanych kąpielisku rzekomo w 1936 roku.

Ponadto znany jest ogólnie herb Misdroy, którego wizerunek zamieściłem na stronie tytułowej referatu. Autor tego wizerunku zadbał o realia herbowe, rysując nad tarczą jej zwieńczenie w postaci - *corona muralis* z trzema basztami miejskimi, którymi ozdabiano herby miasteczek /cztery wieże miały większe miasta a pięć miasta o charakterze stołecznym/. Niestety, wszelkie znalezione przeze mnie zapisy internetowe w języku niemieckim wskazują, że na terenie dawnego Landkreis Usedom-Wollin, miejscowość Misdroy jest oznakowana jako – das Ort, czyli miejscowość o charakterze wiejskim, nigdzie nie znalazłem jakiegokolwiek zapisu – die Stadt, czyli miasto. Brak jednak dokumentu źródłowego, dotyczącego statusu miejscowości – pozostają poszukiwania w archiwach niemieckich.

Jeśli przyjmiemy, że Pełnomocnik Rządu RP na Obwód Uznam-Wołyń, sam lub na polecenie zwierzchnika, podejmując decyzję o ustanowieniu Międzyzdrojów, jako gminy wiejskiej o uprawnieniach miejskich, brał pod uwagę fakt, że była ona przed 1945 rokiem nietypową, letniskową wsią oraz posiadał dużą wiedzę, dotyczącą polskiego ustroju samorządowego, to takie rozwiązanie wydaje się być zasadne z tytułu formalnie miejskiego charakteru miejscowości oraz z tytułu charakteru poboru przyszłych podatków, zdecydowanie bardziej miejskich niż wiejskich.

Być może z tego względu, dla podkreślenia charakteru wiejskiego gminy /polskie, przedwojenne gminy wiejskie składały się z kilku wsi/, dołączono, w pierwszej wersji podziału, do Międzyzdrojów wieś Warnowo, zachowując właściwą relację wielkości gruntów uprawnych do zabudowanych. Zadziwiającym jest także fakt, że nie ustanowiono Międzyzdrojów jako gminy miejskiej, korzystając z tego, że miejscowość liczyła ponad 3000 mieszkańców, oczywiście Niemców, a nie Polaków /w owym czasie był to warunek ustawowy – cytowana wcześniej Ustawa z dnia 23 marca 1933 roku o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorialnego – Art.33/ oraz posiadała wszelkie niezbędne, opisane ustawą, urządzenia infrastruktury miejskiej. Gdyby jeszcze okazało się prawdą, że Ostseebad Misdroy, było jednak niemieckim miastem /brak podstaw/, to działania Pełnomocnika Rządu RP byłyby trudne do zrozumienia. Fakt, że pełnomocnicy Rządu RP nie wymyślali niczego nowego a jedynie korzystali z zastanych już, niemieckich podziałów administracyjnych, pozwala przyjąć z dużą pewnością, że Międzyzdroje były i pozostawały w owym czasie gminą wiejską.

Należy przy tym pamiętać, że podejmując decyzję o ustanowieniu Międzyzdrojów jako gminy wiejskiej o charakterze miejskim, korzystano z zapisów cytowanej już Ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 roku o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych, nową Ustawę o bardzo podobnej treści podjęto później, w formie Dekretu z 20 marca 1946 roku o podatkach komunalnych /Dz.U.R.P. Nr19, poz.128/. Zgodnie z zapisami Dekretu powinno nastąpić oznaczenie gminy wiejskiej o charakterze miejskim przez Ministra Administracji Publicznej i Ministra Ziem Odzyskanych w porozumieniu z Ministrem Skarbu. Trudno również stwierdzić, bez badania dokumentacji archiwalnej w Archiwum Akt Nowych w Warszawie, czy takie dokumenty wytworzono. Przeprowadzone przeze mnie dość szczegółowe badania zasobów elektronicznych Dzienników Ustaw za lata 1945, 1946 i 1947, tego faktu nie potwierdzają.

4. Władze samorządowe Gminy Międzyzdroje -wójtowie.

Jak już wcześniej zauważyłem, na „ołtarzyku samorządowym” naszej gminy jesteśmy w stanie dzisiaj położyć podstawowy dokument, zaświadcający o jej polskości, jest to jednak dokument o „marnej” jakości jak na wydarzenie, mające dla nas Polaków, znaczenie natury epokowej. Można przyjąć założenie, że żadna z gmin, leżących na terenach Ziemi Odzyskanych, nie jest w posiadaniu dokumentu o charakterze „uroczystego nadania polskich praw”.

Niestety, również nie możemy pokazać w sposób należyty i z pełnym szacunkiem ludzi, którzy w owych „strasznych czasach” decydowali się podejmować tak karkołomne wyzwania, jakim z pewnością było zarządzanie polską gminą, leżącą na „dzikim zachodzie”, na Ziemiach Odzyskanych lub jak mawiali inni „Pozyskanych”, zarządzania w początkach tworzenia na niej „polskości” w latach 1945-1950. Oczywiście naturalną rzeczą jest, że ludzie ci nie mogli być wybierani w drodze wyborów powszechnych a jedynie nominowani. Ilość Polaków na terenie Międzyzdrojów obrazuje niżej przedstawiony skan, najprawdopodobniej pierwszego dokumentu gminnego o „Stanie Zaludnienia” – patrz s.24.

Ten dokument przygotowany przez Referat Apropowizacji Urzędu Gminy Międzyzdroje, przez *Jana Kałusińskiego*, z zawodu drukarza /drukarnia niemiecka mieściła się w istniejącym do dzisiaj, budynku przy ulicy J. Krasickiego, vis à vis wjazdu w ulicę Książąt Pomorskich, dawniej bar mleczny, potem jadłodajnia, obecnie sklep odzieżowy/, przedstawia stan zaludnienia Międzyzdrojów na dzień 1 grudnia 1945 roku, gdzie tylko 29 Obywateli RP mieszkało w towarzystwie 2415 swoich jeszcze niedawnych, wojennych wrogów. W dokumencie jest błąd zrobiony przez urzędnika – razem mieszkańców było - 2.444 osoby.

Pierwszy Wójtem Gminy Międzyzdroje był – **Jan Wolak** – wiemy to jedynie na podstawie wspomnień Jana Wiśniewskiego, który tak pisał – cytuję – „*Burmistrz ob. Molik /Świnoujścia, Ignacy – przyp. aut./ skierował mnie do starostwa a tam otrzymałem angaż i skierowanie do pracy w Urzędzie Gminnym w Międzyzdrojach. Angaż nosi nr 38/45 z datą 7.12.1945 r podpisał Pełnomocnik Rządu RP na Obwód Uznam-Wołyń ob. Matula Władysław. Do Międzyzdrojów dotarłem szosą pieszo. Na całej trasie nie spotkałem żadnego pojazdu czy też piechura. W Urzędzie Gminnym obecnie siedziba Dyrekcji Wolińskiego Parku Narodowego zastałem wójta – ob. Jana Wolaka*” – koniec cytatu / <https://www.miedzyzdroje.pl> Wspomnienia Jan Wiśniewskiego/. Poza tymi wspomnieniami, brak jakiegokolwiek dokumentu archiwalnego, będącego formalną nominacją, pierwszego, polskiego Wójta Gminy Międzyzdroje ! Można jedynie napisać, że na podstawie badania innych dokumentów Gminy

Międzyzdroje, nazwisko „Wolak” pojawia się w działalności samorządu terytorialnego, jednak przy nim pojawiają się inne imiona – Józef, Ludwik i Marian – być może, są to członkowie rodziny byłego wójta.

Pobieżne z konieczności /brak czasu/ przeszukiwanie archiwaliów, pozwoliło mi na znalezienie kilku dokumentów, podpisanych przez pierwszego Wójta Gminy Międzyzdroje. Analiza jego podpisu nie pozwala uznać, że imię i nazwisko jest poprawnie zapamiętane przez udzielającego wywiadu *Jana Wiśniewskiego*.

We „Wstępie do Inwentarza Zespołu Archiwalnego Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach 1950-1972” pod redakcją *Jana Macholaka* czytamy – cytuję – *„Dzieje opracowanego zespołu archiwalnego są ściśle związane z dziejami urzędu, a w szczególności ze stosunkiem władz miejskich do wytwarzanych przez siebie dokumentów. Nadzorem państwowej służby archiwalnej PMRN w Międzyzdrojach zostało objęte w 1953 r. W sporządzonym wówczas protokole pokontrolnym stwierdzono, że wszystkie akta w stanie zupełnego chaosu składowane są poza budynkiem administracyjnym w pomieszczeniu gospodarczym. Wydane zalecenia w sprawie uporządkowania akt nie zostały wykonane”* – koniec cytatu.

Ów wyżej przedstawiony akapit wyjaśnia nam, dlaczego dzisiaj tak trudno napisać historię własnej gminy. Oczywiście znalezienie życiorysu, czy też fotografii lub aktu nominacji na stanowisko pierwszego, polskiego Wójta Gminy Międzyzdroje graniczy z cudem. Jedno możemy przypuszczać: - nominację lub inny dokument pracy, otrzymał z rąk *Władysława Matuli*, Pełnomocnika Rządu RP na Obwód Uznam-Wołyń, najprawdopodobniej w dniach **8-10 października 1945 roku** /6 października, w sobotę, Pełnomocnik przejmował władzę nad Okręgiem od rosyjskiego Komendanta Wojennego Obwodu oraz od niemieckiego Landrata/.

Na pytanie, do kiedy pracował, znajdujemy odpowiedź we wspomnieniach *Jana Wiśniewskiego* – *„Wójt Jan Wolak w roku 1946 przestał pracować w Urzędzie Gminnym, zajął się prowadzeniem restauracji ”Oaza” - /potem „Bursztynowa”/, przy ulicy Słowackiego /obecna – Światowida/ i po jakimś roku opuścił Międzyzdroje”*. Biorąc pod uwagę kolejne – już tym razem dokumenty archiwalne a nie opowiadania, należy założyć, że pierwszy Wójt Gminy Międzyzdroje zrezygnował ze stanowiska w styczniu lub lutym 1946 roku /przygotowanie restauracji do sezonu letniego/.

Biurowo Ekonomiczno-Statystyczne
 Urzędu Pełnomocnika Rządu R.P.
 na Okręg Pomorza Zachodnie.
 Kwestionariusz jednostkowy Nr.1.

Termin zwrotu 15.XII.1945 r.

Obwód *Uznam - Kołobrz*
 gm. *Miszewo*
 na podstawie danych sprawdzonych
 sporządził *(-) Karkusiński Jan*
 nazwisko i imię
Ref. apm
 stanowisko służb. adres

STAN ZAŁUDNIENIA.

10.4.

Mężczyźni :	Polacy			Niemcy								
	do 14	15-50	pow. 60 lat	do 14	15-60	pow. 60 lat						
Ilość osób	2	17		272	453	247						
Kobiety :												
Ilość osób	2	8		328	790	325						
Razem :	Polaków			Niemców								
Mężczyzn	18			972								
Kobiet	11			1443								
Ogółem stan ludności w dn. 1. XII. 1945 r.				2415								
Stan ludności w dn. 1. I. 1940 wynosił				3525								
Według posiadanych danych od kwietnia b.r. stan ludności wynosił												
w terminach :												
1. V. 1945 r.		osób	w tym Niemców	2620	osób							
1. VI. 1945 r.		osób	w tym Niemców	2605	osób							
1. VII. 1945 r.		osób	w tym Niemców	2580	osób							
1. VIII. 1945 r.		osób	w tym Niemców	2560	osób							
1. IX. 1945 r.		osób	w tym Niemców	2530	osób							
1. X. 1945 r.		osób	w tym Niemców	2490	osób							

w a i o ruchu ludności polskiej /ile osób przyjechało z Zachodu
 zatrzymując się chwilowo., ile osób przybyłych z zamiarem
 siedzenia się powróciło do Polski Centralnej . 4

Miszewo
 miejsce

14/XII-45
 data

podpis sporządzającego

Moja wizyta we wspomnianym wcześniej Archiwum Państwowym wyjaśniła niewiele, udało mi się znaleźć jedynie dokument z podpisem pierwszego Wójta Gminy Międzyzdroje /patrz – s.26/. Jak widać na skanie dokumentu Międzyzdroje, jako nazwa miejscowości, występowała dość swobodnie i różnie, tu jako ten „Międzyzdrój” a pismo, napisano na odwrocie starych dokumentów niemieckich, też samorządowych. Dokument opisany jest datą 20 listopada 1945 roku i nosi liczbę dziennika podawczego – 43/45, jest zatem możliwe, że działalność rozpoczęto w pierwszych dniach października 1945 roku /„wyprodukowano” 43 dokumenty w 43 dni – liczba możliwa do realizacji/.

Kolejnym Wójtem Gminy Międzyzdroje był – **Józef Mathauser** – tu też, jedynie ze wspomnień Jana Wiśniewskiego dowiadujemy się, że – „*Włodarzył krótko, zaledwie parę miesięcy. Wyjechał nagle (uciekł) do Berlina z rodziną niemiecką, u której mieszkał przy ulicy Myśliwskiej 8*”. W Kronice Międzyzdrojów, Tom II, znajdujemy - na stronie 9 tabelę, sporządzoną przez p. *Grażynę Podhorodecką* - „Władze administracyjne w Międzyzdrojach w latach 1945–1975”, sporządzoną według danych z „Kroniki Powiatu Wolińskiego”, opracowanej przez *Andrzeja Wrońskiego* a w niej zapis – „1946, Mathauser Józef, styczeń-luty”. Taki zapis niczego, niestety nie wyjaśnia, być może jest to data objęcia stanowiska, można zatem przyjąć, że zarządzanie gminą rozpoczęło się od końca stycznia i trwało do dnia wyjazdu, czyli początku maja 1946 roku.

Trzecim Wójtem Gminy Międzyzdroje był – **Napoleon Graczyk** /bezpartyjny/. Powyższe mogę przedstawić i udowodnić za pomocą skanów i kopii dokumentacji archiwalnej, znajdującej się w Archiwum Państwowym w Międzyzdrojach, Biała Góra. Poniżej przedstawiam, skany dokumentów archiwalnych a w tym skan sprawozdania sytuacyjnego, jakie składali wszyscy burmistrzowie i wójtowie gmin na ręce obwodowego Pełnomocnika Rządu RP, późniejszego Starosty Wolińskiego. Tego typu sprawozdania były pisane od początku urzędowania, czyli od października 1945 roku, niestety te dotyczące Gminy Międzyzdroje w przeważającej większości, zaginęły lub uległy bezmyślnemu zniszczeniu.

Na drugiej stronie, pierwszego z przedstawionych sprawozdań – patrz s.28 i 29, wójt Graczyk zaznaczył, że swoje urzędowanie rozpoczął **10 maja 1946 roku** /piątek/. Oczywiście nadal nie znamy mechanizmu „nominacji”, ani też, kto decydował o jej uruchomieniu a wcześniej o odwołaniu poprzednika. W tym czasie w Międzyzdrojach nie działała jeszcze Miejska Rada Narodowa, jako organ uchwałodawczy Gminy Międzyzdroje, można zatem założyć, że wszelkie decyzje podejmował samodzielnie, obwodowy Pełnomocnik Rządu RP, być może, konsultując je z przedstawicielstwami działających lub jeszcze nie, na terenie gminy partii i stowarzyszeń.

RZĄD GMINNY
W MIEDZYDZROJU

Międzyzdroje, dn. 20.XI. 1945 r. 13

.dz 43/45

Do
Peln. Rządu
na Obwód Uznam-Wolyn

w Swinoujściu

Ref. ~~ogólnego~~
Samorządowy

w odpowiedzi na pismo z dnia 2/XI. 45 za l.dz. 10.10/Og Org./45
Komunikuje iż na terenie gminy Międzyzdroje sprzętu lotniczego,
oraz demobilu lotniczego nieposiadamy.

Wójt Gminy

Bank

10.4.2017 10:26

**Der Bürgermeister
Ostseebad Misdroy**

Fernsprecher: Nr. 220, 244, 266
Postscheckkonto der Gemeinde-
kasse: Stettin Nr. 14868

Bankverbindungen: Kreissparkasse
Swinemünde, Zweigst. Misdroy,
Misdroyer Bank, Misdroy

Misdroy, den

Spis inwentary

	I	K
węki: 23 wielkości = 6	24	
29 " 1	30	
blicy = 6 suwanych łodzienn		
af = 7	połek 5	
osze do papieru = 8		
poly = 4	pulpity	
czesla = 15		
szyn rachunkowych = 2		
lupy mapowe = 3		

tolow rysunkowych = 16
lanino = 1

liscyk elektryczny = 1
ociol do setowania = 1 i kt

IV
rol
stolow = 1

10.4.2017 11:50

Jak „wskazują” dokumenty archiwalne, znajdujące się w Archiwum Państwowym w Międzyzdrojach, Miejska Rada Narodowa ukonstytuowała się 19 października 1946 roku /późniejsze sprawozdanie, byłego już Burmistrza Międzyzdrojów z sierpnia 1950 roku/, wójt Graczyk w swoim sprawozdaniu potwierdza, powstanie z dniem 24 maja 1946 roku, Tymczasowej Gminnej Rady Narodowej – patrz sprawozdanie poniżej, s.28 i 29. Przedstawiona kserokopia sprawozdania a także inne dokumenty archiwalne /kserokopie w moich zasobach/, zawierają nieczytelne podpisy wójta, takie same na obydwu dokumentach i tak samo, obydwie dokumenty są bez pieczętki Urzędu Gminy. Te dokumenty zaopatrzone są oprócz nieczytelnego podpisu w nazwisko wójta, napisane na maszynie, mamy zatem pewność co do imienia i nazwiska, przedstawiciela władzy samorządowej Gminy Międzyzdroje.

Na temat *Napoleona Graczyka* pisał również w swoich wspomnieniach, nasz międzyzdrojski pionier *Jan Wiśniewski*, stawiając tezę, że był to człowiek „znikąd”, jego wybór na wójta był kompletnie przypadkowy /po ucieczce poprzednika na stanowisku, to dość oczywiste/, a sam „delikwent” ukrywał się w Międzyzdrojach przed realizacją wyroku, za wcześniej popełnione gdzieś w głębi Polski czyny przestępcze / *Kronika Międzyzdrojów*, Tom I pod redakcją R i M. Chmielowskich, s.75/. Podobno w końcu sprawiedliwość go dopadła i zniknął – ile jest w tym prawdy, trudno dzisiaj dociec – brak dokumentów.

Zanim przejdę do opisywania kolejnego przedstawiciela władzy samorządowej Gminy Międzyzdroje, pozwolę sobie przedstawić poniżej /patrz – s.30, 31 i 32/ „Protokół zebrania Obywateli osady Międzyzdroje”, zebrania zorganizowanego przez Wójta Napoleona Graczyka. Dokument ten zawiera nazwiska pierwszych mieszkańców naszego miasteczka i wart jest, według mojej opinii, przedstawienia i zachowania potomnym na pamiątkę.

(B)

Miedzyzdroje dnia 26.5.46r.

Gminny

Urząd

Wydział

Załącznik

Przydział

Urzedu Pelnomocnika Rządu R.P.

na Obwod Uznam-Wolyn

w/S w i n o u j s i c i uSprawozdanie za okres od 1.5. do 30.5. br.**Bezpieczenstwo:**

Stan bezpieczenstwa na naszym terenie jest zadawalajacy, jednakz
 terac pod uwage zblizajacy sie sezen letni a z tem duzy naplyw gosci wska-
 nym byloby zwiekszye stan liczebny Mlicji Obywatelskiej.

Aprovizacja:

Aprovizacja niestety jest w oplakanyu stanie. Dotychczas nia
 stalono zadnego punktu rozdzielczego na artykuły kartkowe ani piekarni
 at, ze chleba na kartki wogole nie otrzymujemy. Obecnie przydzielilismy
 piek chleba kartkowego piekarni ob. Kaszkowiaka i prosimy o poparcie.

Wodnictwo:

Osada nasza jest miejscem wylacznie letniskowym, wobec czego
 naley nie znajduja zrodla utrzymywania oprecz skladow, ktorzy mamy
 zupełnie wystarczajaca ilosc, wobec czego po kilkudniowym pobycie
 sadzaja dalej.

Sanitarni:

Na miejscu jest placowka P.C.K. z silami lekarskimi niemieckimi
 opatrzone we wszelkie przyrzady lekarskie i sanitarne. Sprawa
 atla, ze wzgledow sanitarnych jest nasza najwieksza bolaczka, z nastaneim
 niezki a nieprzeczyszczeniem kanalizacji bardzo latwo wybuchnac mega
 choroby lub epidemie. Pompe wodna i wszelkie urzadzenia mamy w zupelnym
 rzadku jedynie chodzi o wlaczenie swiatla, ktore ponimo staran niemozemy
 zymac.

Szkolnictwo:

Nauka szkolna zostala juz zorganizowana przez przybylego kierow-
 u szkoły. Budynek szkolny jest w jaknajlepszyn porzadku, zasobny w pomoce
 kowe. Zorganizowano Komitet Rodzicielski, ktory zajal sie dozywianiem dzie

Pozyczka:

Zostal zorganizowany Gminny Komitet Premiowej Pozyczki Odbudowy
 ju, ktory pracujac doslownie od kilku dni moze powiedziec, ze osada nasza
 do 100tysiecy zl. bedzie subskrybowala. Zaznaczamy ze osada nasza liczy
 lko 274 mieszkancow Polskich, a interesy handlowe zostaly otwarte dopiero
 kilku miesiecy, tak ze duzych obrotow niec niemoga, a jednak zdeklarowali
 na dosc powazne sumy.

./.

Gospodarka Gminna.

Zarząd Gminny przeprowadza prace związane z oczyszczeniem miasta, usuwaniem gruzów, przygotowywaniem domów letniskowych urzędniczych itp. w związku z tem zatrudnia się wszystkich niemców zdolnych do pracy.

Stan ludności: Polaków 270-ciu

" " niemców 876-ciu

stan kasy gminnej na dzień 28-go następujący:

Saldo: 12.619.42.zł. (dwanaście tysięcy czterysta dziewięćset czterdzieści dwa zł.)

na koncie bankowym 41.533,10 zł.

(czterdzieści jeden tysięcy pięćset trzydzieści trzy zł.)

Urzędowanie moje na terenie tutejszym rozpoczęłem 10-go maja b.f., gdzie natychmiast bardzo duże zaległości, sprawa pożyczki wogóle nie była rozpoczęta i wiele innych spraw nie cierpiących zwłoki, po zorientowaniu się, zwołalem na 24-go bm. zebranie przedstawicieli Partii Politycznych i miejscowego społeczeństwa, na którym powołano do życia: Tymczasowa Gmina Rada Narodowa, Komitet Obywatelski P.P.O.K., Komisje Weryfikacyjna i Obwodowa Komisje Wyborcze. Wyżej wymienionych komitetów jak i protokół z zebrania podajemy w załączniku. Ze spraw ogólnie gospodarczych omawianych na zebraniu najwięcej palącej była sprawa światła, jak wspomnieliśmy wyżej i sprawa przydziałów kartek, których to prosimy o jaknajwiększe zrozumienie i poparcie.

Wojt Gminy:

(-) Graczyk.

Protokół

63

Zebrania Obywateli osady Miedzyszaje, odbytego w dniu 24 maja 1946 r. w lokalu Zarządu Gminnego w Miedzyszajach.

Na zebranie dzisiejsze pod przewodnictwem Wojty gminy Miedzyszaje Napoleona Graczyka przybyło zaproszonych 13 osób, reprezentujących poszczególne ugrupowania miejscowego społeczeństwa, mianowicie:

- 1) Modliński Stanisław - komendant Posterunku M.O.
- 2) Gackowski Rufin - sekretarz P.P.R.
- 3) Gorski Władysław - sekretarz Państw. Dyr. Kapielska,
- 4) Herman Stanisław - inspektor Lasów Państwowych,
- 5) Wolak Ludwik - kupiec,
- 6) Dabrowski Florian - rzeźnik,
- 7) Kaszkowiak Franciszek - piekarz,
- 8) Kuszewski Hieronim - kupiec,
- 9) Katarzyński Władysław - przedstawiciel Związku Inwalidów,
- 10) Czuryłło Stanisław - dyrektor Państw. Dyr. Kapielska,
- 11) Belak Antoni - z-ca komendanta Posterunku M.O.
- 12) Hytry Aleksander - przedstawiciel Polskiego Czerw. Krzyża,
- 13) Matyjasek Jan - rybak.

Zebranie zagaił Przewodniczący Ob. Graczyk przedstawiając następujący porządek dzienny:

- 1/ powołanie tymczasowej Gminnej Rady Doradczej,
- 2/ sprawa subskrypcji Premiowej Pozyczki Odbudowy Kraju,
- 3/ powołanie Komisji Weryfikacyjnej,
- 4/ sprawa Głosowania Ludowego,
- 5/ różne sprawy i wolne wnioski.

Rady:

Do tymczasowej Gminnej Rady Doradczej wybrano przez akłamację: Ob. Ob.: Wojta gminy Graczyka Napoleona, jako przewodniczącego oraz Katarzyńskiego Władysława i Wolaka Ludwika, jako członków Rady.

W sprawie subskrypcji Premiowej Pozyczki Odbudowy Kraju, zebrani Obywatele okazali dużo zainteresowania, zapalu i poparcia. Aby akcja ta na terenie naszego osiedla dała pozytywne wyniki, powołano Gminny Komitet Obywatelski P.P.O.K., który będzie współpracował z miejscową placówką subskrypcyjną.

Skład osobowy Gminnego Komitetu Obywatelskiego P.P.O.K.:

- 1) Ob. Wojt Graczyk Napoleon - przewodniczący,
- 2) " Kuszewski Hieronim - vice przewodniczący,
- 3) " Modliński Stanisław - sekretarz,
- 4) " Kaszkowiak Franciszek - skarbnik,
- 5) " Czuryłło Stanisław - członek
- 6) " Herman Stanisław - "

70 III. Zgodnie z zarządzeniem Starosty Powiatowego Uznam-Wolynski z dnia 21 maja 1946 r., dla przeprowadzenia kontroli w przydzielonych osadnikom placówkach gospodarczych, zakładach przemysłowych handlowych, mającej na celu wyeliminowanie ze wszystkich dziedzin życia tutejszego powiatu elementu a społecznego, utworzono Komisję Weryfikacyjną, w skład której powołano:

- 1) Ob. Wojt Graczyk Napoleon - przewodniczący,
- 2) " Gackowski Rufin, sekretarz P.P.R. - członek Komisji
- 3) " Katarzynski Władysław, przedst. Zw. Inwal. " "
- 4) " Modliński Stanisław, komend. Post. M.O. " "
- 5) " Czuryło Stanisław, dyrektor Państw. Dyr. Kap. " "
- 6) " Herman Stanisław, inspektor Lasów Państw. " "
- 7) " Wolak Ludwik, kupiec " "
- 8) " Kaszkowiak Franciszek, przedst. osadn. wojsk. " "
- 9) " Hytry Aleksander, przedstawiciel P.C.K. " "

IV. Odczytano tekst ustawy z dnia 27 kwietnia 1946 r. (Dz. U. R. P. Nr. 15, poz. 104) o głosowaniu ludowym oraz ustawy z dnia 28 kwietnia 1946 r., ogłoszonej w tymże Dz. Ustaw pod poz. 105 o przeprowadzeniu głosowania ludowego.

W związku z powyższym ustalono imienny skład Obwodowej Komisji

Głosowania Ludowego, jak następuje:

- 1) Ob. Kielczewski Mieczysław, nauczyciel - przewodniczący
- 2) " Katarzynski Władysław, rybak - z-ca przewodniczącego
- 3) " Gackowski Rufin, rybak - członek Komisji
- 4) " Herman Stanisław, insp. Lasów Państw. - " "
- 5) " Kałkusinski Jan, drukarz - " "
- 6) " Opala Stanisław, restaurator - z-ca czł. " "
- 7) " Rzepecki Władysław, kolejarz - " " "
- 8) " Kuszewski Hieronim, kupiec - " " "
- 9) " Graczyk Napoleon, wojt gminy - z urzędu
- 10) " Wyderski Zygmunt, sekretarz gminy - z " "

V. Na wniosek Przewodniczącego powołano do życia Gminną Komisję Mieszkaniową w następującym składzie:

- 1) Ob. Kawałkiewicz Stanisław - przewodniczący
- 2) " Katarzynski Władysław - członek Komisji
- 3) " Czuryło Stanisław - " "
- 4) " Modliński Stanisław - członek Kom. Kontrolnej
- 5) " Herman Stanisław - " " "

VI. Z zadowoleniem przyjęto wiadomość o zorganizowaniu miejscowej szkoły powszechnej przez kierownika Ob. Kielczewskiego Mieczysława. Postanowiono przyjść z jak najdalej idącą pomocą dla nauczyciela i działwy szkolnej. Zaprojektowano utworzenie Koła Rodzickiego, które będzie miało pieczę nad dożywianiem dzieci.

10.4.2017 11:59

W imieniu miejscowych rybaków Ob. Katarzynski Władysław zadekla-
rował na rzecz szkoły, 20 kg ryb świeżych i wędzonych tygodniowo.

Omówiono szereg zagadnień lokalnych jak: światło, wodociąg, kana-
lizacja i czystość w osiedlu oraz kwestie zatrudniania Niemców.

Odnosnie powoływania Niemców do pracy uzgodniono sposób postępo-
wania w tej sprawie miejscowych władz cywilnych, wojskowych i Mil. Ob.

W sprawie światła postanowiono delegować do Ob. Starosty Powiatowe-
go Ob. Ob. Czuryłło i Katarzynskiego z odpowiednią rezolucją.

Na tym protokół zakończono.

Protokolant:

/-/ Zygmunt Wyderski
sekretarz gminy

Przewodniczący:

/-/ Napoleon Graczyk
wojt gminy

Z a z g o d n o s c :

Miedzydroje, dnia 12.6.1946 r.

W o j t :

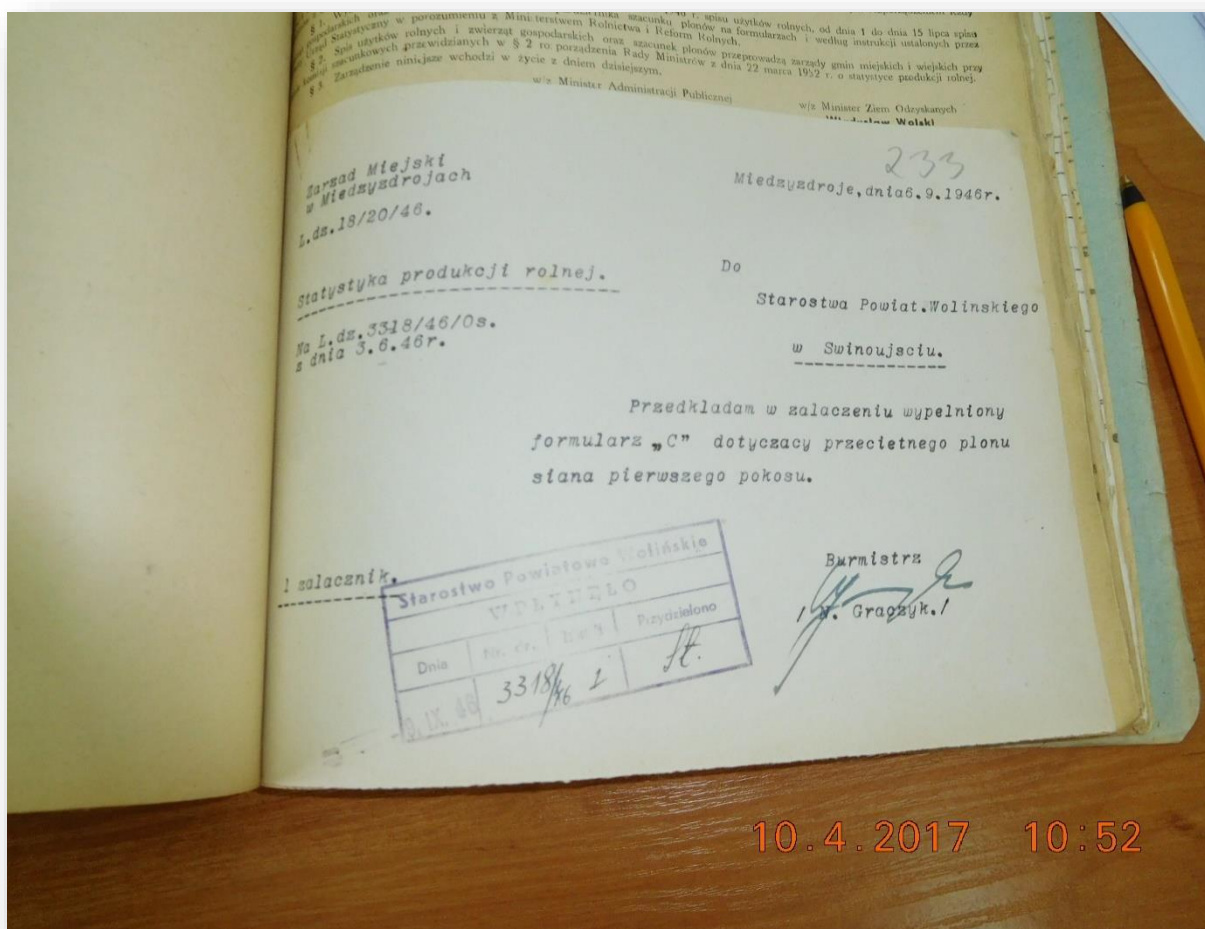
N. Graczyk/

10.4.2017 11:59

5. Władze samorządowe Gminy Międzyzdroje - burmistrzowie.

Dokumentem o kapitalnym znaczeniu dla udowodnienia postawionej przeze mnie tezy, dotyczącej daty nabycia praw miejskich przez Międzyzdroje, jest kolejne pismo z 6 września 1946 roku, podpisane już przez Burmistrza Międzyzdrojów *Napoleona Graczyka* /ostatni, odnaleziony dokument archiwalny, podpisany przez Wójta Międzyzdrojów N. Graczyka datowany jest na 30 lipca 1946 roku – kserokopia w moich zasobach, dokument znajduje się w Archiwum Państwowym w Międzyzdrojach/.

Na przedstawionym powyżej dokumencie, znajduje się pieczętka Starostwa Powiatowego Wolińskiego, która potwierdza wpływ pisma a jednocześnie, jest to pierwszy, znaleziony przeze mnie w Archiwum Państwowym w Międzyzdrojach, dokument poświadczający pośrednio, nabycie przez Gminę Międzyzdroje praw miejskich. Oczywiście przedstawiony dowód jest dowodem „nie wprost”. Brak jest dokumentu podstawowego, jakim byłby „Akt nadania praw miejskich” podpisany przez np. Ministra Ziem Odzyskanych we współpracy z Ministrem Administracji Publicznej.

Kolejne „Sprawozdanie Sytuacyjne” za wrzesień 1946 roku z 25 września, podpisał Burmistrz N. Graczyk, podpis nieczytelny, podobny do poprzednich, pieczęć owalna, pod orłem bez korony, napis w środku „Zarząd Gminny w Międzyzdrojach”. Kserokopię dokumentu /dwie kartki/ przedstawiam poniżej – patrz – s.35 i 36. Niejako przy okazji pozwalam sobie zwrócić uwagę PT Czytelników, szczególnie ludzi mających doświadczenia samorządowe w gminach kąpieliskowych /letniskowych/, na ostatnie zdanie napisane w sprawozdaniu przez *Napoleona Graczyka*, pierwszego Burmistrza Międzyzdrojów, zdanie, które było powtarzane przez kolejne lata zarządzania miastem, przez dziesiątki jego zarządców, którzy nie wiedzieli, że modyfikują wypowiedzianą już w 1946 roku bardzo trafną uwagę, dotyczącą braku zrozumienia problemów występujących w gminach o charakterze ogólnopolskiego kąpieliska u tzw. „czynników wyższych”.

Te dwa, przedstawione wyżej i poniżej, dokumenty archiwalne stanowią dowód „nie wprost” na to, że gmina wiejska o charakterze gminy miejskiej stała się, nie wiedzieć w jaki sposób, gminą miejską. Przedział czasowy – miesiąc, oczywiście stosowne pisma do Ministerstwa Ziem Odzyskanych mogły być pisane dużo wcześniej. Decyzja o nadaniu praw miejskich w sierpniu – dzisiaj prawa takie, nadaje się z dniem 1 stycznia danego roku - jest zaskakująca, jest to czas, w którym trudno znaleźć jakieś święto, mogące stanowić podstawę do tego typu działań.

Jako przykład, współcześnie nadawanych praw miejskich, może posłużyć siedziba Gminy Dziwnów, gdzie Wójt Dziwnowa, złożył wniosek o nadanie praw miejskich 1 czerwca 2002 , wcześniej organizując konsultacje społeczne z mieszkańcami miejscowości. Po złożeniu wniosku, nastąpiły wizytacje i lustracje z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, których efektem było Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z 22 lipca 2003 roku, ustanawiające miasto Dziwnów od 1 stycznia 2004 roku. Dokument nadania praw miejskich uroczyście wręczył Podsekretarz Stanu w MSWiA – *Jerzy Mazurek*. Od września 2003 roku trwały różnego rodzaju uroczystości np. symboliczne spotkanie na moście /cieśnina Dziwna/ przedstawicieli dawnego Dziwnowa Zachodniego /wieś Dziwna/ z przedstawicielami Dziwnowa , leżącego po stronie wschodniej cieśniny, „bieg ze wsi do miasta” i inne – powyższe podaję na podstawie rozmowy przeprowadzonej przeze mnie /18 maja 2017 roku/ z *Iwoną Szulc*, pełniącą w owym czasie i współcześnie funkcję Sekretarza, dzisiaj Urzędu Miasta w Dziwnowie.

Przeszukanie zasobów elektronicznych Dzienników Ustaw za lata 1945, 1946 a nawet 1947 /nadawanie praw miejskich odbywało się na podstawie Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów ogłaszanego w stosownym Dzienniku

Ustaw, w przypadku Ziem Odzyskanych być może, mogło być wyjątkowo ogłaszane przez Ministra/, nie przyniosły rezultatu, potrzebna jest jeszcze wizyta

SPRAWOZDANIE SYTUACYJNE

za miesiąc wrzesień 1946 r. z terenu miasta M i e d z y z d r o j e, powiatu Wolńskiego, województwa Szczecińskiego.

I. Sytuacja ogólna:

Stosunek miejscowej ludności do władz - pozytywny. Międzyzdroje jest miejscowością wybitnie letniskową, to też obecnie po skończonym sezonie letnim wszelki ruch zamarł. Akcja osiedleńcza osłabła z braku na miejscu przedsiębiorstw przemysłowych i większych warsztatów pracy, mogących zapewnić egzystencję osadnikom. Placówek informacji i propagandy na terenie miasta nie ma, jednakże akcja propagandowa dociera przez Obwodowy Urząd Informacji i Propagandy w Swinoujściu. Stopień krzepnięcia polskości wzrasta, aczkolwiek spotyka się elementy, które pobyt swój tutaj uważają za przejściowy i mają zachwiana wiarę w stałość naszych granic na Zachodzie. Zagospodarowanie i zakorzenienie się osadników, poważnie traktujących przydzielone im warsztaty pracy, uzależnione jest od napływu i ruchu ludności, niestety ruch ten obecnie prawie zupełnie ustał. Na terenie miasta istnieją trzy partie polityczne, mianowicie: PPR., PPS i SD. - bez większego wpływu na społeczeństwo. Oddziałów Wojsk Radzieckich na naszym terenie nie ma. Stosunek ludności do Wojska Polskiego - mierny. Wzajemny stosunek osadników do siebie oraz stosunek do polskiej ludności tubylczej zadowalniający. Miejska Komisja Weryfikacyjna przydziału warsztatów pracy została powołana, odnośne kwestionariusze zostały przez 15-tu osadników wypełnione, lecz z braku dalszych zarządzeń w tej sprawie ze strony władz powiatowych, akcja ta utknęła na martwym punkcie.

II. Bezpieczeństwo.

Stan bezpieczeństwa w mieście zadowalniający. Obywatelska Straż Bezpieczeństwa, zorganizowana w czerwcu r.b. nie wykazała dotąd żadnej działalności i istnienie jej nie ma żadnego wpływu na stan bezpieczeństwa. O ważniejszych wypadkach z dziedziny bezpieczeństwa brak danych, ze względu na małą współpracę organów M.O. z Zarządem Miejskim.

III. Aproprowiacja i zaopatrzenie ludności.

Uprawnionych do zaopatrzenia kartkowego jest 351 osób, z czego przypada: na kategorie I 162, kat. I-R. 90, kat. III 99 ponad to Dod. D. 46, Dod. C. 7 i Dod. M. 7. Artykułów żywnościowych na kartki za miesiąc wrzesień do dnia dzisiejszego ludność nie otrzymuje, co wywołuje niezadowolenie. Miejscowy punkt rozdzielczy otrzymuje towary z miesięcznym opóźnieniem. Odczuwa się brak ziemniaków i opału, jak węgla i koks. Oprócz filii spółdzielni rolniczo-handlowej "Rolnik" innych spółdzielni ani też związku samopomocy chłopskiej na terenie miasta nie ma. Na rzecz opieki społecznej otrzymano z przydziału UNRRA 68 kg odzieży używanej w stanie bardzo zniszczonym, w tym 41 par dresichowych spodni krotkich, jak na obecny sezon jesienny mało przydatnych.

IV. Zagospodarowanie i wyzyskanie terenu.

Handel na naszym terenie jest dostatecznie rozwinięty, napotyka się jednak na trudności komunikacyjne. Rozwój przemysłu i rzemiosła słabo odczuwa się brak fachowców budowlanych. Teren nasz jako wyłącznie letniskowo-kapieliskowy nie posiada gospodarstw rolnych. W zakresie rybactwa odczuwa się wielki brak fachowców i sprzętu.

V. Odbudowa.

W dziedzinie odbudowy inicjatywa prywatna nie wykazuje zainteresowania. Zarząd Miejski prowadzi odbudowę 3-ech obiektów o charakterze użyteczności publicznej, jednakże wobec odmowy przydzielenia subwencji i materiałów budowlanych przez Referat Odbudowy Starostwa, zmuszony będzie prace przerwać. Na miejscu jest wystarczająca ilość robotników budowlanych, potrzeba tylko funduszu, aby siły te wykorzystać.

VI. Zdrowotność.

Procz wenerycznych innych chorób zakaźnych nie zanotowano. Walka z chorobami wenerycznymi jest trudna ze względu na brak odpowiednich lekarstw i funduszy, bowiem jedyną na tym terenie placówką leczniczą, która prowadzi P.C.K. nie otrzymuje żadnych subwencji. Placówka ta, oprócz kierownika (sanitariusza) obsługiwana jest wyłącznie przez siły niemieckie. W zakresie leczenia odczuwa się duży brak fachowców Polaków jak: lekarza, dentystry, położnej i pielęgniarek. W drugiej połowie lipca r.b. przeprowadzone zostało przez sowiecką kolumnę sanitarną szczepienie ochronne przeciw durowi brzusznemu. Miejscowa placówka P.C.K. prowadzi własną przychodnię lekarską i izbę chorych (około 20 łóżek). Znajdująca się w Miedzyzdrojach apteka posiada bardzo mało ilości leków, przez co nie może zapewnić należytego leczenia chorych.

VII. Oświata i kultura.

Z nowym rokiem szkolnym, wobec zwiększenia się liczby dzieci szkolnych (50 dzieci) przydzielona została druga siła nauczycielska. Procz powszechnej, innych szkół na terenie miasta nie ma. Partie, stowarzyszenia i związki działalności kulturalno-oświatowej nie przejawiają. Zarząd Miejski własnym kosztem wyremontował salę teatralną, w której dość często odbywają się imprezy. Dotychczas odpowiednie czynniki nie zainteresowały się sprawą regularnego dostarczania miastu codziennej prasy. Ludność miejscowa odczuwa dotkliwy brak lektury polskiej.

VIII. I n n e.

Dla scharmonizowania współpracy między tutejszymi urzędami i instytucjami pożądanym byłoby, aby urzędy i instytucje te jak: Zarząd Miejski, Komenda W.O.P., Posterunek M.O. i Dyrekcja P.Z.U. zostały należycie pouczone o zakresie swej kompetencji, bowiem utarł się zwyczaj, że wyszczególnione instytucje usurpują sobie prawo do pierwszeństwa i wydawania zarządzeń bez porozumienia lub uzgodnienia z Zarządem Miejskim. Zarządzenia te często godzą w żywotne interesy gminy miejskiej. Dyrekcja P.Z.U. dokonała rozgraniczenia miasta i uważa, że 3/4 tegoż ze względu na charakter letniskowo-kapelijski jest pod wyłącznym jej zarządem. W obrebie dokonanego rozgraniczenia Dyrekcja Państwowego Zarządu Uzdrówek przydzieliła bez uprzedniego porozumienia i zgody Zarządowi Miejskiemu - budynki na pensjonaty i wczasowiska, z których pobiera opłaty i czynsze. Ponad to Dyrekcja zajmuje budynki, należące do b.niemieckiego samorządu terytorialnego, a stanowiące dzisiaj majątek gminy miejskiej Miedzyzdroje, bez jakiegokolwiek rekompensaty za to, a procz tego dzierżawcy restauracji nadmorskiej (stanowiącej również majątek gminy), nie pozwala pobierać podatku konsumpcyjnego, wprowadzonego na podstawie statutu, zgodnie z dekretem o podatkach komunalnych. Komenda W.O.P., Posterunek M.O. i Dyrekcja P.Z.U. wprowadziły obowiązek meldowania się osób przybywających do gminy, co wywołuje chaos, bowiem obywatele zameldowani w jednej z wymienionych instytucji uważają, że spełniły obowiązek meldunkowy i najczęściej nie dokonują meldunku zasadniczego w biurze Zarządu Miejskiego, opartego na przepisach ogólnopństwowych. Ze strony miejscowego Posterunku M.O. brak współpracy przy wykonywaniu zarządzeń odnosnie prac porządkowych w mieście, do których powołuje się ludność niemiecka.

Biorąc pod uwagę specjalny charakter naszego miasta, jakim jest letnisko i kapiełisko nadmorskie, do którego zjeżdża ludność całej Polski uważamy, że powinniśmy uzyskać specjalne subwencje, celem przywrócenia miastu pierwotnego i estetycznego wyglądu.

Miedzyzdroje, dnia 25 września 1946 r.

w Archiwum Państwowym w Szczecinie i analiza korespondencji Starosty z Wojewodą, być może nieodzowna będzie wizyta w Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Poszukiwania korespondencji na niższym szczeblu nie przyniosły rezultatu.

Ponieważ na tym etapie badań, nie ma możliwości formalnego potwierdzenia, za pomocą dokumentu rangi państwowej, faktu nadania praw miejskich Międzyzdrojom oraz przekształcenia gminy wiejskiej w miejską, należy przyjąć, że w sposób trudny do wytłumaczenia w tym momencie, Gmina Międzyzdroje stała się gminą miejską a Napoleon Graczyk jej pierwszym burmistrzem. Międzyzdroje stało się „miastem nie wydzielonym z powiatowego związku samorządowego”. Zwracam uwagę na drobny szczegół, postawiona na dokumencie przedstawionym powyżej pieczęć nadal zawiera słowa – „ Zarząd Gminny” a nie „Miejski”, co oczywiście niczego nie przesądza i o niczym nie świadczy.

Można bardzo ostrożnie przyjąć, że gmina zmieniła charakter i stała się we wrześniu 1946 roku gminą miejską. Oczywiście należy przyjąć, że zmiana stanowiska z wójta na burmistrza, zmuszała władze powiatowe do zmiany uposażenia zarządcy gminy i nie mogła wynikać z tzw. „widzi mi się” Starosty Powiatu Wolińskiego, który bez wyraźnych, odgórnych zaleceń, nie podejmowałby ryzykownych decyzji administracyjnych i finansowych, pozostających w sprzeczności z dokumentami wagi państwowej i nie wynikających z prawa. Aby to jednak w sposób absolutnie jednoznaczny udowodnić, należy jeszcze wiele godzin spędzić w placówkach archiwalnych województwa i nie tylko.

Dzięki uprzejmości pracownicy Urzędu Miasta Międzyzdroje, p. *Jadwigi Bober*, mam możliwość przedstawić, kolejny dowód nie wprost w postaci „Obwieszczenia Wojewody Szczecińskiego z dnia 17 stycznia 1947 roku o przywróceniu i ustaleniu urzędowych nazw miejscowości”, wydanego na podstawie „Rozporządzenia Ministrów Administracji Publicznej i Ziem Odzyskanych z dnia 12 listopada 1946 roku o przywróceniu i ustaleniu urzędowych nazw miejscowości” /Monitor Polski Nr 142 z dnia 16 grudnia 1946 r/, w którym znajdujemy zapis dotyczący Gminy Miejskiej Międzyzdroje - Misdroy, w skład której wchodzi, oprócz miasta Międzyzdroje przysiółek Kępieńce – Königshöhe – patrz s.38, składany skan zapisów Szczecińskiego Dziennika Wojewódzkiego z dnia 30 stycznia 2017 roku. Przedstawiony poniżej zapis stanowi również jedynie pośredni dowód nadania praw miejskich Międzyzdrojom.

Kolejnym, znalezionym w Archiwum Państwowym w Międzyzdrojach dokumencie, podpisanym przez drugiego Burmistrza Międzyzdrojów – **Kazimierza Rogowskiego** jest przedstawione poniżej pismo przewodnie z dnia 18 listopada 1946 roku do „Kwestionariusza jednostkowego” podpisane przez Burmistrza, pieczęć nadal Zarządu Gminnego.

Nr. 1

za-

oż-
wy-
ho-
sta-ne-
ła-
rze-
ho-

Szczecin 30 stycznia 1947 r.

Rok III

L. dk. 257/47/G.

Krań #1: 3
Mienich
1959

SZCZECIŃSKI DZIENNIK WOJEWÓDZKI

TREŚĆ:

Dział urzędowy

- U. 6. 12. 23
- Poz. 11. Zarządzenie Wojewody Szczecińskiego z 4. XI. 1946 r. Nr 1/W.K.L./46 o ustanowieniu Wojewódzkiej Komisji Lokalowej.
12. Obwieszczenie Wojewody Szczecińskiego z 17. I. 1947 r. o przywróceniu i ustaleniu urzędowych nazw miejscowości na terenie województwa szczecińskiego.

Poz. 12

O B W I E S Z C Z E N I E

Wojewody Szczecińskiego z dnia 17 stycznia 1947 roku o przywróceniu i ustaleniu urzędowych nazw miejscowości

przywróceniu i ustaleniu urzędowych nazw miejscowości (Monitor Polski Nr 142 z dnia 16 grudnia 1946 r.) ustalone zostały w brzmieniu polskim nazwy i pisownia

Rozporządzeniem Ministrów: Administracji Publicznej i Ziemi Odzyskanych z dnia 12 listopada 1946 r. o

niżej podanych miejscowości w Województwie Szczecińskim:

Nazwa polska	Przypadek 2-gi przymiotnik	Powiat	Dawna nazwa (niemiecka)
Dąbie Kołczygłowy Stara Rudnica	bia, dębski głów, kołczygłowski cy, starorudnicki	szcheciński m. miastecki chojeński	Altdamm Altkolz glow Alt Ruednitz

POWIAT WOLIŃSKI

GMINA MIEJSKA ŚWINOUJŚCIE — SWINEMÜNDE

Gorzysław	przys.	Karlsruh F.
Kwasowo	przys.	Chaussehaus
Paprotno	przys.	Friedrichsthal
Smogorze	przys.	Torfhäus
Ulno	przys.	Vuhllehsee
Odra - Warszów	dziel. miasta	Ostwine
Czajczyn	przys.	Möwenhaken
Chorzelin	wieś	Osternothafen
Kwarantanna	przys.	Quarantaine

GMINA MIEJSKA MIĘDZYDROJE — MISDROY

Kepieńce	przys.	Königshöhe
----------	--------	------------

GMINA MIEJSKA WOLIN — WOLLIN

Jaromierz	przys.	Johanneshof
-----------	--------	-------------

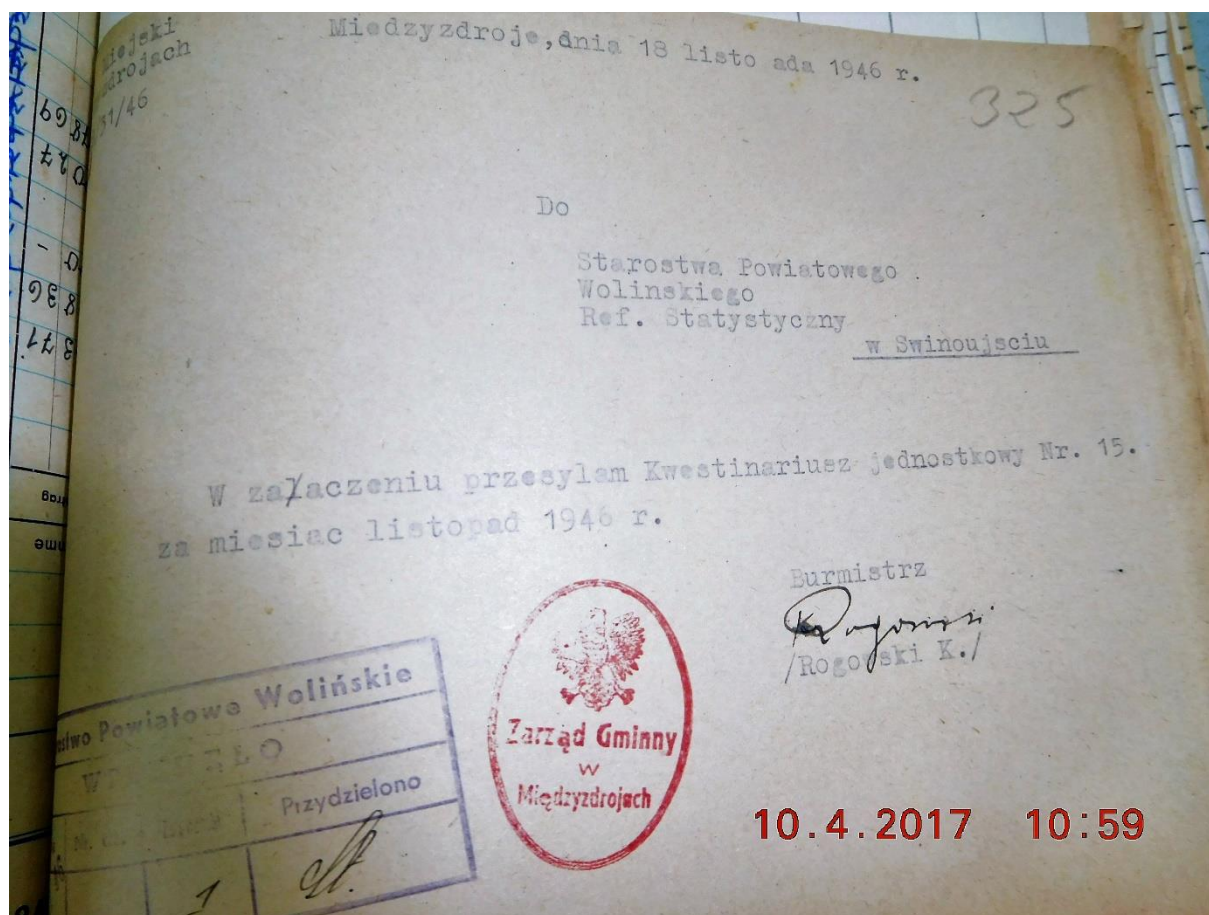
I. GMINA WIEJSKA PRZYTÓR — PRITTER

1	GROMADA	Przytór	wieś	Pritter
		Lunowo	przys.	Haferhorst
		Rozkolnik	przys.	Neukrug F.
3	GROMADA	Karsibór	wieś	Kaseburg
		Bożyce	przys.	Kreutzhorst
		Osieczę	przys.	Woltzig
		Dalimierz	przysiółek	Lohberg
3	GROMADA	Ognica	wieś	Werder
		Klicz	przysiółek	Klüss
		Łężyca	przysiółek	Langewiese

II. GMINA WIEJSKA DARGOBĄDZ — DARGEBANZ

Na temat tego burmistrza, cytowany wcześniej *Jan Wiśniewski* pisał – „*Kolejnym wójtem i w tej samej kilkumiesięcznej kadencji – burmistrzem – był*

Kazimierz Rogowski. Wójt a następnie pierwszy burmistrz z awansu. Po paru miesiącach odszedł i pracował jako robotnik” – zapis w Kronice Międzyzdrojów, Tom I, s.75. Inny opis zawarty w przedstawianej wyżej wersji elektronicznej „Wspomnień Jana Wiśniewskiego” uściśla nieco dane na temat kolejnego Burmistrza Gminy Międzyzdroje – „*Kolejnym wójtem a następnie burmistrzem został ob. Kazimierz Rogowski. Zdecydowanie był to gospodarz miasta z awansu. I on po paru miesiącach przestał pracować – został zdjęty ze stanowiska. Później pracował w lesie jako drwal, a następnie na cmentarzu jako grabarz*”. Cytowane wcześniej zapisy, w sporządzonej na podstawie „Kroniki Powiatu Wolińskiego” tabeli „Władze administracyjne w Międzyzdrojach w latach 1945-1975” znajdujemy zapis – „1947, Rogowski Kazimierz /PPR/, p.o., a poniżej Banackowski Franciszek /PPS/, od 28.VIII”.

Powyższe informacje, zawarte w tabeli, mijają się z prawdą, tych przekłamań jest w niej znacznie więcej. Po pierwsze Kazimierz Rogowski nie był już Wójtem Gminy Międzyzdroje, funkcję Burmistrza Gminy Międzyzdroje objął najprawdopodobniej w październiku lub listopadzie 1946 roku, informacja, że pełnił swoje obowiązki czasowo, wydaje się być pomyłką, ponieważ należy

założyć, że działająca od 19 października 1946 roku, Miejska Rada Narodowa /Przewodniczący – Zygmunt Kowalczyk/ mogła w każdej chwili, w porozumieniu

mi. Miejski
wodyzdrojach

Obwód Woliński
Miasto Międzyzdroje
Sporządził: Wisniewski

Wykaz Stanu Ludności

Lp. cyfrowa	Polacy				Niemcy			
	mężczyźni	kobiety	dzieci	razem	mężcz.	kob.	dzieci	razem
wodyzdroje	270	160	104	444	153	252	93	498

wodyzdroje, dnia 12.12. 1946 r.

Burmistrz
[Signature]
/Rogowski K./

ze Starostą Powiatu Wolińskiego, dokonać wyboru nowego burmistrza, a nie utrzymywać przypadkową osobę na stanowisku, tym bardziej, że osoba ta, pełniła swoje obowiązki do około 27 sierpnia 1947 roku a zatem jak na tamte standardy bardzo długo – 10 miesięcy.

Ponadto przedstawione w wywiadzie, informacje Jana Wiśniewskiego odbiegają od prawdy – pamięć ludzka jest niestety ułomna a wywiad, jako materiał źródłowy dla historyka badającego przeszłość, ma zawsze wartość niższą niż dokument. Powyżej /patrz – s.40/, przedstawiam kolejny dokument wysyłany do starostwa, który podpisał Burmistrz Miasta Międzyzdroje – Kazimierz Rogowski, dokument sporządził wspomniany w moim referacie urzędnik miejski, Jan Wiśniewski, 12 grudnia 1946 roku, „Wykaz stanu ludności” - ilość Polaków – razem 477, - ilość Niemców - razem 498. Cytowane wspomnienia naszego pioniera wskazują na to, że zmiana charakteru Międzyzdrojów z wiejskiego na miejski nie wryła się głęboko w pamięć mieszkańców lub nie była zbyt mocno wśród nich nagłaśniana ?

Kazimierz Rogowski był pierwszą i jedyną osobą omawianego okresu, która po skończeniu swej funkcji samorządowej, pozostawała do końca życia mieszkańcem Międzyzdrojów. Jesienią 1990 roku, dość przypadkowo, rozmawiałem z jego wnukiem, który był pracownikiem kotłowni w zamieszkiwanym przeze mnie budynku. Wnuczek pochwalił się, że jego, nie żyjący już dziadek, był pierwszym Burmistrzem Gminy Międzyzdroje. Niestety w owym czasie moja wiedza i świadomość historyczna Międzyzdrojów była dość kiepska i nie skorzystałem z jego odpowiedzi. W tym czasie żył także jego ojciec, też Kazimierz Rogowski, syn drugiego Burmistrza Międzyzdrojów – Kazimierza Rogowskiego i być może, posiadał dokumenty samorządowe swojego ojca, nie wpadłem na pomysł, aby zaprosić go do gabinetu burmistrza i porozmawiać o jego ojcu – dzisiaj, niestety już nie żyje /zmarł w 2006 roku/ i jest pochowany na miejscu swojego ojca. Dobrze pamiętam, że na Cmentarzu Komunalnym w Międzyzdrojach, był nagrobek a na nim napis – „Kazimierz Rogowski, Pierwszy Burmistrz Międzyzdrojów, 1902.01.28, 1969.12.31”. Nie umiem uzasadnić, dlaczego rodzina Kazimierza Rogowskiego nie uznawała Burmistrza Napoleona Graczyka, wnuk Kazimierza żyje i mieszka przy ulicy Myśliwskiej 20 w Międzyzdrojach, ale kontakt z nim jest bardzo utrudniony.

Zanim przejdę do kolejnego, trzeciego Burmistrza Międzyzdrojów pozwalam sobie przedstawić poniżej – s.42, dokument podpisany przez Wicestarostę Powiatu Wolińskiego, który własnoręcznym podpisem, potwierdza istnienie miasta Międzyzdroje. Pomimo istnienia już powiatu wolińskiego /od 29 maja 1946 roku/ w starostwie, po roku od tej Ustawy, posługiwano się stemplami z napisem - "Starostwo Powiatowe Uznam-Wołyńskie", to również pokazuje pewną inercję oraz absolutną swobodę w działaniu samorządowym a także fakt, bardzo niesforne interpretowanie dokumentów państwowych – wszak Ustawa jednoznacznie nakazywała nazywać powiat, powiatem wolińskim, to wszystko miało miejsce na terenach ciągle, jeszcze włączanych do dawnej, już pomału socjalistycznej, Rzeczypospolitej Polskiej.

Na kolejnej stronie - 43, zamieszczam dokument powiatowy, potwierdzający istnienie miasta Międzyzdroje. Jest to powiatowa odpowiedź na korespondencję Szczecińskiego Urzędu Wojewódzkiego, podpisana przez Przewodniczącego

WOLINSKI
Swinoujście, dnia 3 kwietnia 1947 r.

14.0.07 19/4/47

DO

SPÓŁDZIELNI WYDAWNICZEJ "CZYTELNIK"

Delegatura w Szczecinie
Wydział Kolportażu

W SZCZECINIE

Na pismo tamt. z dnia 18.III.b.r. L.dz.1595/47/J.G.
przesyłam poniżej wykaz miejscowości z uwzględnieniem
Urzędów Pocztowych *i innych pisowni.*

POWIAT WOLINSKI

miasta : Swinoujście, *laco*
Miedzyzdroje, "
Wolin "

gminy : Kołczewo, - poczta Kołczewo

gromady : Chynowo, - " "
Dziwna - " "
Jeziorzyce, - " "
Kołczewo, - " "
Łuszkowo, - " "
Miedzywodzie, - " "
Nowa Wies, - " "
Rekowo, - " "
Skorzecino, - " "
Sławianice, - " "
Warnowo, - " "
Wielkie Pola, - " "
Zastan, - " "
Zołwino - " "

gmina : Dąbógadz - poczta Wolin

gromady = Darzewice - " "
Dąbógadz - " "
Gorzyce - " "
Jarzebow - " "
Lubin - " "
Mokrzyca - " "
Mokrzyczka - " "
Przylesie - " "
Rojewo - " "
Sulomino - " "
Tonie - " "
Wapiennica - " "
Wickowo - " "

gmina : Przytór - poczta Przytór

gromady : Przytór, Karsibor, Warowna - poczta Przytór .

WICESTAROSTA POWIATOWY WOLINSKI

1/07
/ BERENT ROMAN /

Wolinski

Wolinski, dnia 24.VI.1947 roku

L.dz.Sam.36/1/4747

Wolinski, dnia 24.VI.1947 roku

Wolinski, dnia 24.VI.1947 roku

Prezydium P.R.N.

w miejscu

Urzędu Wojewódzkiego Szczecińskiego

Urząd Wojewódzki Szczeciński zwrócił się do tut.Wydziału Powiatowego z zaleceniem przedłożenia wniosków o ewent.zmiany podziału administracyjnego pow.wolinskiego o.j.s.c.w. pow.wolinskiego.-

Wydział Powiatowy na posiedzeniu w dn.23.VI.1947 roku uchwalił przedłożyć na plenum P.R.N.wniosek o pozostawienie podziału administracyjnego pow.wolinskiego bez zmian.

Pow.wolinski w chwili obecnej dzieli się na 6 gmin (3 miasta i 3 gminy wiejskie) wg zestawienia (stan ludności na 31.3.47)

nazwa gminy(miasta)	Ilość mieszk.	Powierzchnia km ²
Dargobądz	2374	74,81
Kołczewo	2109	80,24
Miedzyzdroje	1129	70,03
Przytor	635	31,--
Swinoujście	6039	41,--
Wolin	835	11,47
r a z e m	13.149	308,55

Rozpatrując powierzchnie gmin wiejskich, należy na stanowisku, iż oprócz gminy Przytor zadecyzyjnia one obszarem, siegającym tak dla gm.Kołczewo jak i gm.Dargobądz 8000 ha - podstawowym warunkom gminy wiejskiej. Gmina Przytor natomiast z uwagi na obszar (ok. 3100 ha), jako też rozczłonkowanie (wyspa Karsibor) w najbliższej przyszłości uległ będzie likwidacji, gdyż z uwagi na dobrą ludność i samowystarczalność finansową, nie zadecydujemy o wymaganym stawianym gminie wiejskiej.

Niemniej w chwili obecnej dokonywanie zmian w podziale administracyjnym z uwagi na

1/trudności finansowe gmin, nie mogących podolac swym ustawowym obowiązkiem,

2/poziom organizacyjny biur Zarządów Miejskich/Gminnych jest niepożądane.

Rady(plenum)

O uchwale tamt.Prezydium proszę powiadomic tut.Wydział z dołączeniem 2 egzemplarzy uchwały Rady.

Sprawę proszę traktować jako b.pilną.-

Przewodniczący Wydziału Powiatowego
Starosta Powiatowy

/Buckiewicz/

Wydziału Powiatowego – Dudkiewicza /późniejszy Starosta Powiatu Wolińskiego/. Z tego dokumentu wynika, że ludność miasta Międzyzdroje 31 marca 1947 roku liczy – 1129 osób a powierzchnia Gminy Międzyzdroje – 70,03 km². Gdyby Międzyzdroje, opisywane jako miasto było siedzibą gminy wiejskiej i takich praw nie posiadało, to być może ktoś w województwie zauważył by tę pomyłkę lub nadinterpretację ?

Trzecim Burmistrzem Międzyzdrojów był **Franciszek Banaczkowski**. Obowiązki pełnił w okresie od 28 sierpnia 1947 roku do 27 lipca 1948 roku. Ten szczegółowy zapis, dotyczący okresu pełnienia funkcji, znajduje się w cytowanej wyżej tabeli „Władze administracyjne w Międzyzdrojach w latach 1945-1975”, co do której wyrażałem krytykę – należy dokonać skrupulatnych poszukiwań w Archiwum Państwowym w Międzyzdrojach, aby znaleźć dokumenty z jego podpisem, które uwiarygodnią zapisy znajdujące się w tabeli.

Czwartym Burmistrzem Gminy Międzyzdroje był **Zenon Seroczyński**, członek PPR, który pełnił swe obowiązki od sierpnia 1948 roku do maja 1949 roku /dane z cytowanej wcześniej tabeli/, ze względu na ograniczenia czasowe nie znalazłem dokumentów archiwalnych podpisanych przez tego burmistrza. Być może wnikliwa i trwająca kilkadziesiąt godzin, analiza dokumentacji archiwalnej w Archiwum Państwowym w Międzyzdrojach pozwoli odnaleźć dokumenty z jego podpisem.

Piątym Burmistrzem Gminy Międzyzdroje był **Władysław Madej**, członek PZPR, który pełnił swe obowiązki od 10 maja 1949 roku /dane z cytowanej wcześniej tabeli/ do.... trudno to określić , tabela już tego nie zawiera, nie znalazłem również dokumentów archiwalnych, podpisanych przez tego burmistrza.

Zapisy w cytowanej tabeli „Władze administracyjne w Międzyzdrojach w latach 1945 -1975” kończą się na tym właśnie burmistrzu. Zawierają jeszcze jedną ciekawostkę, dotyczącą zastępcy burmistrza. Otóż okazało się, że w latach 1946-1947 pracował w Urzędzie Miasta p. *Stanisław Kawalkiewicz*, będąc zastępcą drugiego i trzeciego wójta oraz zastępcą dwóch burmistrzów.

Wydawać by się mogło, że wyczerpałem postawioną przed sobą tematykę, dotyczącą władz samorządowych Gminy Międzyzdroje oraz w pośredni sposób, udowodniłem nadanie Międzyzdrojom praw miejskich w 1946 roku. W trakcie mojej ostatniej wizyty w Archiwum Państwowym w Międzyzdrojach poprosiłem, o kolejną teczkę /nr 193 „Sprawozdania z inspekcji”/, w której znalazłem dokument prezentowany poniżej.

państwowej, która likwiduje w owym czasie, zarządy miast i gmin oraz stanowiska władzy wykonawczej.

Zaskakująca lektura tego „sprawozdania” potwierdza nazwiska kolejnych burmistrzów, poczynawszy od Napoleona Graczyka, Kazimierza Rogowskiego i innych a skończywszy na Władysławie Madeju w ten sposób, że inspektor wymienia ich z imienia i nazwiska z dopiskiem „burmistrz” i wzywa do zwrotu krów gminnych, które powinny przebywać w zagrodzie miejskiej a znalazły się na terenach prywatnych posesji, kolejnych burmistrzów – epizod działalności gospodarczej Gminy Międzyzdroje, polegający na utrzymywaniu stada krów gminnych jest dość zaskakujący, być może władze gminy były odpowiedzialne za produkcję mleka na potrzeby dzieci szkolnych ? W ten sposób w „sprawozdaniu z inspekcji” znajdujemy ogólne zapisy, potwierdzające zawartość „Kroniki Powiatu Wolińskiego” pod redakcją *Andrzeja Wrońskiego*, dotyczącą władz samorządowych Międzyzdrojów.

Najbardziej jednak zaskakującym zapisem, zawartym w sprawozdaniu, znajdującym się na pierwszej jego stronie /patrz – s. 45/ jest uwaga, która w sposób zasadniczy podważa i poddaje w wątpliwość, skuteczne nadanie praw miejskich Międzyzdrojom w omawianym czasie, czyli w 1946 roku – cytuję słowa pana inspektora - „ ***Za czasów niemieckich Międzyzdroje były gminą jednostkową o charakterze rybackim i letniskowym. na prawach gminy wiejskiej. Z chwilą zorganizowania administracji polskiej na terenie woj. szczecińskiego gmina Międzyzdroje została na wniosek wójta ob. Graczyka Napoleona przemianowana na miasto niewydzielone. Wniosek wójta z dnia 8 sierpnia 1946 r. został za pośrednictwem Starosty Pow. dnia 13 sierpnia 1946 r. za L.dz. 2/5/46 skierowany do Ministerstwa Ziem Odzyskanych. W aktach Zarządu Miejskiego nie znaleziono śladu zalegalizowania stanu obecnego w drodze aktów prawnych. W związku z tym nie ma podstawy prawnej do pobierania podatków, przysługujących Zarządom Miejskim***” – koniec cytatu.

Ta zaskakująca treść, nie jest w ostatnim zdaniu poprawna, jeśli nie dopełniono formalności lub zagubiono gdzieś dokumenty ministerialne / bardzo mało prawdopodobne, w Archiwum Akt Nowych istnieją wcześniejsze dokumenty, nawet z 1944 i 1945 roku o nadawaniu praw miejskich/, to i tak Gmina Międzyzdroje, będąc gminą wiejską o charakterze miejskim, miała takie uprawnienia podatkowe.

Gdyby przyjąć założenie, że dokument do Ministerstwa Ziem Odzyskanych został skierowany ze Starostwa Powiatowego Wolińskiego 13 sierpnia 1946 roku, to fakt, że Napoleon Graczyk, już 6 września 1946 roku podpisywał się w korespondencji z „powiatem” jako Burmistrz Międzyzdrojów, zmusza do podejrzenia, że decyzja Ministra została wydana w „trybie alarmowym”

lub w formie ustnego /telefonicznego/ zezwolenia a jej potwierdzenie formalne, na papierze, miało nastąpić nieco później lub też, że dokument „utknął” w Urzędzie Wojewódzkim w Szczecinie ?

Oczywiście można się też zastanawiać, czy urzędnicy Starostwa Powiatu Wolińskiego i Gminy Międzyzdroje, a za ich pośrednictwem, urzędnicy Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie, sam fakt wysłania pisma do Ministerstwa Ziem Odzyskanych uznali za wystarczający do uznania praw miejskich, bez oglądania się na „państwowe papiery”, które ów fakt powinny potwierdzić ?

Równie zagadkową sprawą jest zachowanie Inspektora, który jedzie na inspekcję miasteczka z „zamiarem z góry powziętym” udowodnienia, najdrobniej rzecz ujmując, „nieprawidłowości w podstawowym działaniu władz samorządowych gminy” i mimo stwierdzenia braku dokumentu najwyższej wagi państwowej, inspekcję kontynuuje a kolejnych jej zarządców tytułuje w swoim sprawozdaniu i nadal uznaje, jako burmistrzów. Można zatem wyciągnąć wniosek, że brak formalnego dokumentu, potwierdzającego nadanie praw miejskich Międzyzdrojom, był jedynie „organizacyjnym zaniedbanie”.

Założyłem – okazało się, że słusznie, iż powyższe uchybienie władz samorządowych Międzyzdrojów, wytknięte przez inspektora *Zygmunta Gizelewskiego*, stanie się podstawą do „usuwania usterek poinspekcyjnych” przez nowe, już tym razem państwowe władze Międzyzdrojów, dlatego też przeglądałem dokumenty archiwalne naszej gminy za lata 1950-1952.

W ten dość przypadkowy sposób, „odkryłem” kolejnego, szóstego i ostatniego Burmistrza Gminy Międzyzdroje, którym był – **Piotr Gawlikowski**, pełniący swe obowiązki od – tego jeszcze nie wiem od kiedy, do dnia 26 czerwca 1950 roku, kiedy to, na ostatnim posiedzeniu „starej” Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach, działającej jeszcze w ustroju Ustawy z dnia 11 września 1944 roku, burmistrz zdawał sprawozdanie za czas swojej działalności i działalności Rady Miasta i w tym samym dniu, na posiedzeniu plenarnym „nowej” Miejskiej Rady Narodowej /Protokół Nr 10/50 z posiedzenia Plenarnego MRN z dnia 26.06.1950 roku – AP w Międzyzdrojach/, przestaje być burmistrzem i zostaje wybranym do składu Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach, jako jego Sekretarz. W tym samym dniu, wybrano Prezydium MRN i pierwszego Przewodniczącego, którym został *Karol Markiewicz*, zapoczątkowując erę kolejnych „władz”, już nie samorządowych, naszego miasteczka.

Prezydium MRN zwołało w dniu 3 sierpnia 1950 roku, III sesję Miejskiej Rady Narodowej, na której w porządku obrad był „Wniosek Prezydium M.R.N. o podjęcie uchwały do uzyskania u władz zwierzchnich zalegalizowania praw

-----P r o t o k o ł-----Nr. III-----

z posiedzenia III sesji Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach.
posiedzenie odbyło się dnia 3.8.1950 r. o godz. 18.00 w sali posiedzeń M.R.
gmachu Prezydentum M.R.N.

obecnych na posiedzeniu 14 członków Rady według listy obecności.

obecni i usprawiedliwieni:

Obywatel Biliński Witalis	8	Obywatel Petrow Anna
" Iwanska Marta	9	" Bajek Edward
" Kpt. Gutadzowski	10	" Szlizerman Ryszard
" Wolak Marian	11	" Cieślak Henryk
" Marcinkowska Wacława	12	" Pawełczak Bolesław
" Keket Jan	13	" Czapeczyński Jan
" Stenak Adam		

obecni Usprawiedliwieni: Obywatel Lastewski Dominik

Porządek obrad:

Zagajenie.
Wybór przewodniczącego i sekretarza sesji.
Zatwierdzenie porządku obrad.
Przyjęcie protokołu z poprzedniego posiedzenia
Sprawozdanie Przewodniczącego Prezydentum M.R.N.
Referat o zadaniach i roli Komisji Rady Narodowej.
Wybór przewodniczących i Komisji Rady Narodowej
Wybór nowego delegata do Powiatowej Rady Narodowej
Wniosek Prezydentum M.R.N. o podjęcie uchwały do uzyskania u władz
cehnych zalegalizowania praw miejskich m. Międzyzdrojów.
Sprawa nieobecności członków Rady na posiedzeniach.
Wolne wnioski i zapytania.
Zakończenie obrad.

Przewodniczący Prezydentum Miejskiej Rady Narodowej Ob. Markiewicz
złac na mocy artykułu 9 pkt.1, Ustawy z dnia 20 marca 1920 r. o t
anach jednolitej władzy państwowej (Dz.U.R.P.Nr.14 poz.130) i u
y Państwa z dnia 12 maja 1950 r. w sprawie tymczasowego regulam
narodowych § 3 pkt.2 (Monitor Polski Nr.A-57 poz.651), po stw
ności wymaganej quorum zgodnie z §3 pkt.1 regulaminu obrad uzi
prawomocna do podjęcia uchwały otwiera posiedzenie III sesji Mi
y Narodowej w Międzyzdrojach.

Wnieście z punktem 2 porządku dziennego obrad Przewodniczący Prezy
edanie kandydatów na Przewodniczącego II i sekretarza III Sesji
Gorezyca Kazimierz w imieniu Klubu Radnych P.Z.P.R.zgłasza ja

Przewodniczącego Sesji Ob. Kowalczyk Bronisława
Sekretarza Sesji Ob. Bruk Salomea

Przewodniczący Prezydentum M.R.N.
i innych kandydatów

miejskich m. Międzyzdrojów", patrz – s.48. Miejska Rada Narodowa
w Międzyzdrojach podjęła Uchwałę Nr. 11, patrz – s.49.

Przeszukałem kolejne sprawozdania, tak Prezydium, jak i Miejskiej Rady
Narodowej w Międzyzdrojach – odpowiedzi na ewentualne pismo Prezydium nie

Miejska Rada Narodowa w Międzyzdrojach, po przegłosowaniu Klubu Radnych P.Z.P.R. odrębnie wystawienia wyz. wym. kandydatów do komisji Rady, działając na mocy ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej zgodnie z art. 11, pkt. 1 powołuje na przewodniczących i członków poszczególnych komisji kandydatów wymienionych we wniosku Klubu P.Z.P.R. Przewodniczący wszystkich Komisji po ukonstytuowaniu się przedłożą Radzie terminy stałych posiedzeń Komisji.

Uchwała Nr. 10

Miejska Rada Narodowa, na wniosek Klubu Radnych P.Z.P.R., działając na mocy ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej (Dz.U.R.P. Nr. 14 poz. 130) powołuje na stałego delegata do Powiatowej Rady Narodowej w Świnoujściu Ob. Markiewicza Karola.

Ad. pkt. 9 porządku dziennego obrad - Przewodniczący Prezydium Miejskiej Rady Narodowej Ob. Markiewicz, powołując się na pismo b. wojewódzkiego Urzędu Szczecińskiego, Wydział Adm. Fin. Komunalnych Nr. S.O.L.1/3-3/50 z dnia 25 kwietnia 1950 r. o uporządkowaniu stanu prawnego osiedli miejskich, stawia wniosek o powzięcie odpowiedniej uchwały zmierzającej do zalegalizowania, przez władze zwierzchnie, praw miejskich miasta Międzyzdroje. - Uzasadnienie wniosku w załączeniu.

Uchwała Nr. 11.

Miejska Rada Narodowa działając na mocy art. 6 Ustawy z dnia 20 marca 1950 r. o terenowych organach jednolitej władzy państwowej (Dz.U.R.P. Nr. 14, poz. 130) podejmuje jednogłośnie uchwałę - wyrazić z wnioskiem do Władz Zwierzchnich o zalegalizowanie istniejących już praw miejskich m. Międzyzdroje, przemianowanych na miasto w r. 1946.

Ad. pkt. 10 porządku dziennego obrad - Przewodniczący Sesji Ob. Kowalczyk Bronisław zwrócił się do członków Rady z apelem o regularne uczeszczenie na posiedzenia Rady Narodowej odczytując listę nieobecnych na ostatnim posiedzeniu, przy czym podkreślił, że na przyszłość za niusprawiedliwioną nieobecność zostanie wdrożone postępowanie ustawowe.

znalazłem w teczkach Archiwum Państwowego w Międzyzdrojach za lata 1950, 51 i 52. Należy ostrożnie założyć, że Prezydium MRN zrealizowało postanowienia Uchwały Nr 11 z dnia 3 sierpnia 1950 roku i pismo z zapytaniem wysłało ?

Era władzy państwowej miasta Międzyzdroje z różnymi jej modyfikacjami, trwała do 1972 roku, kiedy to, na podstawie Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1972 roku, utworzono „w województwie szczecińskim, powiat miejski Świnoujście a w skład nowo utworzonego powiatu miejskiego Świnoujście wchodzi: - z powiatu wolińskiego miasta Świnoujście i Międzyzdroje, miejscowość Lubin, Wapnica, Wicko oraz tereny Wolińskiego Parku Narodowego wraz z miejscowościami Gosań i Jaromin” /§1.1. i 2 Rozporządzenia/. W ten sposób, kolejny raz „nie wprost”, czytamy informację, podpisaną tym razem przez *Piotra Jaroszewicza* Prezesa Rady Ministrów PRL, że Międzyzdroje były miastem powiatu wolińskiego.

Poniżej przedstawiam, jako ciekawostkę historyczną, ostatnią stronę jednego z „Protokołów sesji MRN w Międzyzdrojach”, na której znajdujemy stempel – „Miejska Rada Narodowa w Międzyzdrojach powiat woliński” i podpis *Karola Markiewicza*, pierwszego Przewodniczącego Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach.

Miedzydroje dnia 2.9. 1950 r.

Miedzydroje dnia 7.9.1950 r.

Do
Ogólnego Kom. Rady Narodowej
W.P. Osrodek w Miedzydrojach
=====

się do wykonania.

Za Prezydium M.R.N.
Przewodniczący

Karol Markiewicz

Markiewicz Karol
w Miedzydrojach
powiat
woliński

Podsumowanie

Brak możliwości, formalnego udokumentowania nadania Międzyzdrojom polskich praw miejskich w 1946 roku, „zmusza” do wznowienia wnikliwych poszukiwań, odnalezienia dokumentu rangi wojewódzkiej lub/i/ państwowej, albo wyjaśnienia, dlaczego taki dokument nie powstał. Gdyby poszukującym nie udało się odnaleźć stosownych dokumentów, potwierdzających nadania praw miejskich w 1946 roku, to kolejnym etapem poszukiwań jest marzec 1950 roku, gdzie likwidowano zarządy gmin, ustanawiając prezydium rad narodowych – być może w Archiwum Państwowym w Szczecinie znajduje się dokument rangi wojewódzkiej, utworzony na podstawie aktu prawnego rangi państwowej, dotyczący powołania do życia Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Międzyzdrojach.

Wertowanie kolejnych archiwaliów za lata 1950 - 1972, w poszukiwaniu dowodów pośrednio świadczących o nadaniu praw miejskich Międzyzdrojom wydaje się być bezsensowne, gdyż w ostateczności, dysponujemy dwoma dokumentami rangi państwowej z dnia 3 marca 1984 roku, na mocy których tworzy się miasto Międzyzdroje /Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów - Dz.U. Nr 16, poz.91/ oraz Gminę Międzyzdroje /Rozporządzenie Ministra Administracji i Gospodarki Przestrzennej - Dz.U. Nr 16, poz.91/. Warto w tym miejscu zauważyć i przypomnieć, że te bardzo ważne dla losów naszego miasteczka dokumenty rangi państwowej, powstały i przywróciły nam podmiotowość ustrojową, dzięki odwadze cywilnej i pracy utworzonego w 1982 roku w Międzyzdrojach Obywatelskiego Komitetu Ocalenia Narodowego pod kierownictwem p. *Eugeniusza Kędzierskiego*. Ów Komitet, po wielu miesiącach trudnych działań, doprowadził do odłączenia się Międzyzdrojów od Świnoujścia i uzyskania praw miejskich – zakładamy, że po raz wtóry.

Sensownym mogłyby być poszukiwania dokumentów, dotyczących uzupełnienia i uściślenia wiadomości, na temat kolejnych wójtów i burmistrzów Międzyzdrojów tego okresu, należy w tym miejscu zauważyć, że jest to ostatni moment na odszukanie ich dzieci, które być może przechowują jakieś pamiątki o charakterze archiwaliów samorządowych. Praca nie jest łatwa i wymaga poświęcenia wielu miesięcy i może być uruchomiona jedynie na zlecenie Rady Miasta Międzyzdroje lub na podstawie modnej dziś, formy finansowania badań historycznych w postaci tzw. „grantu”, przyznawanego z poziomu Marszałka lub Wojewody Zachodniopomorskiego.

Pozwolę sobie zauważyć, że mój referat dotyka także okresu lat 1950-1972, który w Międzyzdrojach nie doczekał się jeszcze opracowania, tu powinno być, według mojej opinii, uruchomione zlecenie Rady Miasta Międzyzdroje,

dotyczące napisania fundowanej w postaci nagrody, pracy magisterskiej na ten temat.

Ostatnia uwaga, stawiam do rozważenia propozycję ustanowienia w naszym Urzędzie Miasta, choćby ¼ etatu /dopisanie obowiązków do istniejącego już w urzędzie stanowiska/ do spraw gromadzenia, katalogowania i opisywania dokumentów oraz faktografii bieżącej Gminy Międzyzdroje dla jej dalszego, późniejszego, historycznego opracowywania. Powyższe jest według mojej opinii bardzo potrzebne, sam osobiście biorę udział w przypominaniu różnych faktów, dotyczących okresu powstawania w Międzyzdrojach nowego Samorządu Terytorialnego III Rzeczypospolitej Polskiej. Mam przewagę nad innymi, wynikającą z faktu zrealizowania przez urzędników miejskich, na moje polecenie, szczegółowych sprawozdań rocznych za kolejne lata 1991-1993 „mojej kadencji” i zszycie ich w postaci trzech, kolejnych roczników, w których znajduję opisane wszelkie fakty, dotyczące działalności władz samorządowych naszej gminy I Kadencji Samorządu Terytorialnego III Rzeczypospolitej Polskiej.

Międzyzdroje dnia 2017 roku